

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

28

D

7

inschiedt 1713
van de
van de

van de

van de

van de

IAN: VAN: ENS

2877

De Nieuwe Nederduitse

S P E L , L E E S .

E N

SCHRYF-KUNST,

Op de kortste en gemakkeelphste
wyze boozgesteld.

Als mede hoe men een Penne wel zal
Snyden, Houden en Voeren.

En boven dien word hier nog aange-
wezen / het regte gebzuik van de Tekens der
onderscheldingen / dewelke in 't Lezen
en Schryben noodzakelyk moeten
waargenomen wozen.

Beknoptelyk samen-gesteld door

B. H A K V O O R D,

*Dezen laatsten Druk nader overzien, vermeer-
dert en verbeterd.*

Te D E V E N T E R,

By ABRAHAM VAN WEZEL, Boekver-
koper in de kortste Bisschop-straat / 1746.

Van de oudheid en eerste vindinge der Letteren.

Wie de Letteren, en des zelfs gebruik eerst heeft uitgevonden, daar van vind men geen klaar bescheid. Sommige geven daar de eer aan enen Mercurius; die het gebruik der zelve in Egipten gebragt zou hebben; sommige aan enen Kadmus, dieze uit Phenecien in Griekenland gebragt heeft, andere aan die van Aetiopien, enz. Maar Eupolemus, gelyk Euzebius getuigt, zeld dat Mozes den eersten vinder der Letteren is geweest; en dat byze aan het Joodsche Volk zoude geleerd hebben. Wederom Filo een Jode, schryft de eerste vindinge der Letteren toe den Oudvader Abraham, die veel ouder is, dan Mozes.

Maar Jozephus, de Joodsche Historie-schryver, getuigt, in zyn eerste Boek der Joodsche Oudbeden, dat het gebruik van de Letteren al voor de Zondvloed is bekend geweest; want byzeid: dat de Kinderen van Set. (Adams Zonen) de eerste uitvinders zyn geweest van de Sterrekunde; en op dat die nieuwe gevondene kunst niet zou vergeten worden en verloren gaan, rigtenze twee Pilaren op, de ene van tighelen, en de ander van harde steen, en schreven, of bieuwen in beide hun gevonden kunst; want of 't gebeurde, dat de Pylaar van tighelen gemaakt, door 't water of anderzins verloren ging, zo zou die van harde steen nog konnen overblyven, en de Kunst behouden worden. Dog wat hier van naast by de waarheid is, dat willen wy geerne aan het nader onderzoek van de Oudbeden overlaten.

VOORREDEN,

NAdien den mens onkundig word geboren, en in een diepe onwetenschap ter wereld gebragt, zo is het ten hoogsten nodig, dat hy van kinds-been af word opgevoed in de Lere der waarheid, die na de Godsaligheid is. Het eerste en voornaamste dat daar toe dienen kan, en 't welk als den grondslag moet worden aangemerkt, waar op alle kennis en wetenschap geboud word, is de Kunst van *Lezen* en *Schryven*. Een Kunst, zo nut en noodzakelyk voor 't menschelyke geslagt; dat men nauwelyks kan begrypen hoe 't zelve daar buiten zou kunnen bestaan. Maar dewyle zulks op de straat, nog by de beesten op 't veld;

V O O R R E D E N .

veld, niet kan worden geleerd; zo moet men de Jeugd, in het begin hares wegs, daar toe zoeken op te leiden door goet onderwys, en bekwame voorbeelden, die men hen gestadig moet voorhouden, en duidelyk verklaren; op datze eindelyk, door neerstigheid en geduld, tot het bezit van zonnutte en noodzakelyke Kunsten mogen geraken.

Dat nu dit onderwys, en deze opleidinge niet na behooren te vinden is de School-boekjes, die men de kinderen tot nog toe heeft in de handen gegeven, is zo klaarblykelyk, dat het van niemand, die maar met enige opmerkinge daarna ziet, kan gelochend, of in twyffel getrokken worden: want
men

V O O R R E D E N.

men neme maar tot een proef-
jen , twe van de voornaamsten
der zelve, te weten, de Letter-
konst van C. *Nierwaard*, en de
Trap der Jeugd van *Carel de Gel-
liers*, en men vergelyke die in 't
Spellen en Lezen met de heden-
daagze goetgekeurde Schryvers;
zeker men zal bevinden, datze
met vele en onnodige dingen,
vreemde bastaardwoorden, dui-
stere voorstellingen, en een on-
eindig getal van Letter-fouten
overladen zyn.

Om dan hier in te voorzien, en
de Jeugd op goede gronden de
Spel-, Lees- en Schryf-kunst in te
prenten, hebben wy de moeite op
ons genomen, van dit boekje te
ontwerpen, en in druk uit te ge-
ven.

V O O R R E D E N .

Wy hebben daar in geen onegte , of bastaard-woorden willen gebruiken ; dewylwe daar door onze eigene Moedertaal zouden te kort gedaan hebben , die zo net, zo zin en woorden-ryk is, datze voor geen Taal in de wereld behoeft te wyken ; en dieshalven bekwaam genoeg , om alle zaken , met hare eigene woorden , op de kortste en klaarste wyze uit te drukken ; gelyk uit de Schriften van *D. van Koornhart, P. C. Hooft, H. de Groot, C. Huigens, J. Vondel,* en verscheiden andere , zeer klaarlyk blykt. Ja , zommige hebben alle de *Konsten en Wetenschappen* en zuiver Duits uitgedrukt , waar van *A. L. Kok, Lodewyk Meyer, de Kamer in Liefde bloeiende,*
't *Kunst-*

V O O R R E D E N.

te *Kunstgenootschap*, bekend door de Spreuke, *Nil valentibus arduum*, genoegsame getuigenzyn.

En aangaande de spellinge, daar in hebben wy maar ene algemene regel gevolgt, dewelke wy oordeelden dat van de Leerlingen en Boekedrukkers aldergemakelykst kon nagevolgt worden; te weten, wy hebben alleenlyk de klank van de woorden tragten uit te drukken, en vervolgens zo kort gespeld als ons mogelyk was zonder op de afkomst der woorden, of enige andere regelen veel agt te geven.

Al het gene wy hier zeggen, willen wy niet als een Wet, maar alleenlyk als een Raad hebben aangemerkt, dewelke wy geerne op

V O O R R E D E N .

de Schale van een gezond en onzijdig oordeel geven te overwegen; latende ondertusschen aan yder een zyn volkomene vryheit om zo te Spellen, als 't hem zal gelieven. Want wy weten zeer wel, dat deze zaak met schryven zo verre niet kan gebragt worden dat daar door in 't gehele Land op enerlei wyze zal worden gespeld; dat is ook ons oogmerk niet: maar wy hebben alleenlyk getragt enige dienst aan de Scholen te doen; en ook andere daar toe op te wekken, ten einde die mede hunne gaven mogen besteden tot nut van 't gemeen, en volbrengen 't gene wy mogten agter gelaten hebben. Gedaan binnen Zwolle, den 10. December 1718.

De

De Nieuwe Nederduitse

SPEL-, L E E S-

E N

SCHRYF-KUNST.

Op de gemakkelykste wyze ;
voorgesteld.

DE EERSTE AFDELING.

Handelende van 't A, B, C. en hoe 't zel-
ve gedeeld word.

Onze Nederduitse A / B / C. 't welk wy
boozegenomen hebben kozt en duidelyk te ver-
klaren / bestaat uit zes-en-twintig letteren / na-
mentlyk :

a b c d e f g h i j k l
a, bee, cee, dee, e, ef, gee, haa, i, je, kaa, el,
m n o p q r s t u v w
em, en, o, pee, ku, er, es, tee, u, ye, we,
x p z.
ex, y, zeed.

Met deze 26. Letteren kan en moet alles ge-
schreven en uitgedrukt worden / wat onder de be-
hatinge van 't menschelyke verstand vald.

Daarom is 't van noden dat zig de Jeugd booz-
eerst wel naarstig oefene / om alle de letteren van 't
A/B/C. zo wel groot als klein, te leren kennen en
onderscheiden; 't welk gemeenlyk op deze volgende
wyze geschied; Eerst doet men hen de letteren in 't
A/B/C. van boren noemen / daar na van agter en

en als zy dit wat gewend zyn / dan vzaagt men hen de Letters dooz malkanderen ; om alzo een vaste en vaardige kennis te hebben in't noemen der Letteren ; zonder welke men niet behooyph Spellen of Boekstaven kan : want

Men moet in 't A, B, C, geoeffend wesen,
Zo men in enig Boek te deeg wil lezen.

Daar na gaat men over tot het Spellen. Wel te spellen is de grond van wel te lezen. Het spellen kan men niet te veel leren. De menschen worden dan eerst gewaar datze niet spellen kunnen / wanneerze schryven willen ; maar dan is het te laat / zy moesten 't eer geleerd hebben. Wy raden dieswegen dat men de Leerlingen zo lange doe spellen / tot datze als van zelfs beginnen te lezen. Ofze al uit het N / B / C. Boek zyn / en de Katechismus een / twe / ja driemaal dooz geleerd hebben / dat doet nog weinig tot de zaak ; zy moeten 't kunnen ; 't is anders onmogelph een Brief / of iets anders na behoren te schryven ; want het kan gebeuren / zo 'er maar een letter te veel of te weinig in 't woord is / dat men 't zelve kwalph / ja geenzins lezen of boekstaven kan.

Onze Nederduitse letteren worden bekwames
Ink onderscheiden in Hoofd-letteren / Druk letteren en Schryf-letteren.

De Hoofd-letteren zyn /

A B C D E F G H I K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

De Druk-letteren zyn /

A b c d e f g h i j k l m n o p q
r s t u v w x y z.

De

De Schryf-letteren zyn /

A a B b C c D d E e F f G g H h I i K k L l M m N n O o P p
Q q R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z.

Des zelfs Hoofd-letteren /

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z.

Maar dewyl men in onze Taal niet altyd met Nederduitse letteren schryft / en vele boeken met Romeinsche en Italiaansche letteren worden ge-
drukt / zo is 't noodzakelyk dat de Leerlingen
dezelve ook kennen.

Romeins A / B / C.

A a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z.

Des zelfs Hoofd-letteren /

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

In de Druk worden onder de Romeinse ook
deze schuinse letteren gebruikt / anders Curlyf
of Italiaans genaamt.

A a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z.

Des zelfs Hoofd-letteren /

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

De kragt der letteren is de klank, die zy / volgens hun benaming in 't spellen en sprekken voortbrengen.

Daarom worden de Letteren by de Hebreen onderscheiden 1. in Keelletters, 2 Tongletters, 3 Gehemeldletters, 4 Tandletters, en ten 5 Liplatters.

Dog nadien dit onderscheid in onze Taal van weinig gebruik is / agten wy onnodig het zelve nader aan te wyzen.

Alle de letteren van 't a / b / c. worden afgedeeld in twee Delen / te weten in Klinkletters (Vokalen) en in Medeklinkers (Konsonanten.)

De Klinkletters zyn byf in 't getal /

a / e / i / o / u.

Deze worden Klinkers genoemd / om datze de woorden in 't uitspreken haren klank geven; want men kan niet een woort spellen / laat het by zo hoort wezen als 't wil / of men moet ten minsten een van deze Klinkletters daar toe gebruiken; gelijke uit deze weinige voorbeelden klaarlyk kunt zien /
angst, schnkt, nkt, ns, krk.

Maar door byvoeging van ene klinker worden de bovenstaande letteren tot verstanelykewoorden gemaakt / als

angst, schenkt, inkt, ons, kurk.

De gemelde Klinkers kunnen ook in vele woorden op haar zelve een geluid maken; gelijc dat te zien is in

A-dam, E-va, y-ver, O-jevaar, u-ren, en meer andere.

Van deze byf Klinkletters, worden 13 Tweklanken, en 2 Drieklanken gemaakt / die men in onduits Diphthongen en Triphthongen noemt; zy worden

Den gemaakt van twee en van drie ongelyke Klinkers, die een gemengt geluid voortbrengen / en zyn deze /

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
 ae, ai, aai, au, aau, ei, eu, eeu, ie, oe, ooi,
 12. 13.
 ou, ui.

De Drieklinken zyn deze alleenlyk ieu, oei.
 Van welke we in de verklaringe van 't a, b, c. byeder zullen handelen.

De Medeklinkers (Konzonanten) zyn deze /
 b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z.
 Zy worden Medeklinkers genaamt / om dat ze van haar zelven geen klank of geluid kunnen maken / maar ontfangen hun geluid van de Klinkers die voer of agter hen staan : 't welk we niet nodig agten byeder aan te wyzen.

TWEDE AFDELING.

Van de Lettergrepen (Syllaben.)

Gelyk de Redenen uit woorden / zo worden de woorden uit Lettergrepen en de Lettergrepen wederom uit verscheiden letteren te zamen gesteld.

Een Lettergreep is dan de bevattinge van een / twee, drie, vier, vyf, zes, en meer letteren / die te zamen een enkel geluid uitmaken.

En gelyk de Letteren / met welke de Lettergrepen gesteld worden / min of meer zyn / na dat zulke de kragt en klank vereist; zo zyn ook de Lettergrepen

pen in de woorden meer of min / na dat de zaken / die door de woorden werden betkend en uitgezukt / het zelve komen te worden; 't welk uit deze navolgende woorden klaarlijk te zien is.

Woorden van een Lettergreep, volgens de order van 't a, b, c.

A.	Borst	Dient	Groot
Amt	Baas	Doof	Geest
Aem	Berg	Druk.	Goet
Aard	Bank.	E.	Git
Aerg	C.	Ed	Graad
Aal	De c is geen	Ede	Gal
Angst	duitse letter	El	Gond
Ap	en daarom	Elst	Gek
Als	slaan wy die	Eeng	Glad
Aar.	over.	Ernst	Gond
B.	D.	Eer	Gat
Baak	Daad	Eers	Gom
Brand	Deeg	Ep	Graau
Bed	Dienst	Erf.	H.
Bloed	Dood	F.	Hals
Brief	Duim	Floers	Heer
Boom	Droom	Fell	Huis
Bier	Dwell	Fp	Ham
Bank	Darm	Fors	Heet
Graad	Decl	Fluks	Hof
Beeld	Dier.	Fruit	Hier
Bruin	Doop	Fles	Hek
Blad	Duit	Fraal	Huur
Boord	Drop	Felt.	Haak
Bies	Dwaald	G.	Hoofd
Buik	Dag	Gaan	Helm.

Hut

Put
 Pand
 Poer. I.
 Jaar
 Ncht
 Neugd
 Nagt
 Jong
 Nch
 Nent. K.
 Naal
 Nist
 Noh
 Nind
 Nalk
 Neel
 Nier
 Nroeg
 Nelt
 Nam
 Nleed
 Nalf
 Ners
 Nunst
 Noe
 Naag
 Nrank
 Nram
 Nust
 Npt. L.
 Nch

Ngt
 Nook
 Nch
 Nch
 Nist
 Nof
 Nui
 Nand
 Ncer
 Nont
 Nant
 Nief
 Nlaat
 Nust. M.
 Nnaag
 Nnist
 Nnerk
 Nnaand
 Nner
 Nnout
 Nnuch
 Nnier
 Nnof
 Nnelk
 Nnoet
 Nnat
 Nnild
 Nnaagd. N.
 Nnagt
 Nnest
 Nnut
 Nnigt

Naam
 Npd
 Nop
 Naakt
 Nct
 Nood
 Nn
 Nler
 Nneug
 Naad. O.
 Nn
 Nub
 Noh
 Np
 Noy
 Nni
 Nf
 Nom
 Ns
 Nog
 Nng
 Nost. P.
 Nnal
 Nnag
 Nnys
 Nnol
 Nnraat
 Nnand
 Nnort
 Nnut
 Nnond
 Nnoug

Plaats
 Post
 Pen
 Plat. Q.
 De q is ook
 geen duitte
 Letter. R.
 Naad
 Nust
 Nn
 Nroom
 Nng
 Nnoet
 Nnam
 Nnoer
 Nneep
 Nnig
 Nnok
 Nniet
 Nnook
 Nnag
 Nnomp. S.
 Nnhaat
 Nnrad
 Nnscheer
 Nnspil
 Nnraal
 Nnschoof
 Nnstuc
 Nnschip
 Nnstek
 Nnpp

Spps	Tee	Blas	geen letter
Steen	Tand	Droom	van onze
Schaap	Twe	Dyp	taal.
Steur	Troost	Duur.	
Schzift	Trou		Z.
Spit	Cap	W.	Zaag
Stoel	Cou	Waag	Neel
Schzaag	Traag.	Wind	Npl
Slaap		Wozm	Noom
Stom	V.	Weeld	Ntopn
Stuur	Daam	Wulps	Neil
Slot.	Dzoeg	Wan	Naad
	Bleeg	Wpf	Nout
T.	Dig	Wolf	Nweep
Taal	Dal	Waard	Nuid
Tyd	Doozn	West	Necr
Tzap	Dzou	Woest	Nog
Twpg	Dlaag	Weegt.	Nuigt
Toozn	Dak	X.	Nand
Tulp	Beer	De x is ook	Zuur.

Woorden van twe Lettergrepen,
ook op order van 't A, B, C.

A.	Afkeer	Boter
Aandoen	Agter	Bzoeder
Anker	Afdoen	Bzugge
Azbeid	Abel	Balsem
Azpn	Appel.	Bloemen
Ambagt	B.	Bzem
Akker	Baden	Biegten
Ambbeeld	Blazen	Bonen
Afgod	Bedde	Buurman
Arger	Binnen	Bloedig

Bzoel

Boeden
Buiten
Busloft
Bekken.
Bouwen
Bliksem
Banken
Bersten
Bekaaft.

D.

Dankbaar
Dwalen
Denken
Dzeigen
Dienaar
Dypen
Dogter
Dinken
Duivel
Dazen
Dagen
Dekker
Dingen
Distel
Dwingen
Droomboek
Donder
Dziehoek.

E.

Endragt
Erven
Elle
Eten
Elke

Ezel
Ere
Ewig
Emmer
Ersgoed
Etter
Ekhout
Edel
Einde.

F.

Fagel
Fluweel
Flaauwer
Fatsoen
Fielten
Fontein
Fistel
Flesse
Fluiten
Fokke
Fpntjes.

G.

Galle
Gunstig
Glazen
Gruppen
Gebzaad
Gierig
Graben
Ganzen
Goedheid
Geluk
Gliden
Garen

Geenzing
Gieten
Grooter
Gezond
Gangbaad
Genaait
Gunnert
Gozdel.

H.

Hakken
Hopman
Hemden
Honger
Hutte
Hamer
Heide
Honden
Hulle
Haastig
Hoogheid
Hemel
Huibe
Handen
Horen
Haspel
Hellig
Huisman
Haze
Hof huis.

L.

Lagen
Lode
Luffrou
Lijks

Jeugd

Jengdig
Jokken
Jammer
Jeuken
Janken
Jonker.

K.

Kage
Kuffen
Kelder
Kiezen
Kaghel
Keuken
Kazze
Knippe
Kloppen
Kogel
Kunstig
Ketzen
Kanne
Kiste
Klaathes
Keerze
Kaatzen.

L.

Ladder
Lepel
Lighaam
Lpmen
Lofph
Lusthof
Laken
Lekker
Leipht

Ligten
Loosheid
Luifel
Lente
Lapmand
Leerzen
Lofdig
Lpntwaat.

M.

Maden
Munter
Menen
Miffchyn
Modder
Meule
Moftaart
Mannen
Menig
Milde
Mollen
Muren
Mantel
Misdaad
Manen
Monnik
Muggen
Mafker.

N.

Nagel
Nergens
Niemand
Nonne
Nppen
Nabel

Neuze
Npdig
Nogtans
Noemen
Naafter
Nedzig
Nigte
Noten
Naulijks
Nlezen.

O.

Offerd
Onkuis
Oordeel
Ontfang
Oudheid
Omtrent
Onlangt
Ozgel
Oge
Oven
Ore.

P.

Paden
Pluizen
Pilaar
Penne
Potten
Pypfph
Pagten
Peper
Poozte
Piffen
Pzuilen

Plaas

Plaaſter
Papier
Penning
Pompe
Ponbank
Pleiten.

Roeren
Rabe
Regtdaad
Rymen
Roodband.

Coren
Cernijn
Cwintig
Croofter
Cuigen
Canden
Cuinſcheet
Caarte
Cradeut
Connen
Crouwe
Crekmes
Caſel
Curſ-ſpa.

Q.
Dewyl de
geen dultſe let-
ter is, zo ſpel-
lenwe deze
woorden met

S.
Schatten
Slekke
Spelden
Steze
Schelden
Slager.

V.
Dallen
Dagter
Dierkant
Dyſten
Doldaan
Dlager
Dalzug
Derbond
Doeden
Diſmerkt
Daartuig
Denſter
Deerman
Doering
Dlonest
Donken
Dllegen
Duſſtag
Dzoedwyp.

kw.
Kwalpke
Kwakkel
Kwetzzen
Kwypnen
Kwaadheid
Kwellen
Kwiſpel.

S.
Schage
Stammien
Snoepen
Schypbre
Scheiden
Snappen
Schzoetie
Smaldoek
Schenker
Suffen
Spiegel
Simpel
Schuurdoek
Scheermes
Schermen
Steen-byl
Slippen.

R.
Radon
Regel
Rykdom
Roeren
Rugge
Ramen
Reigerſ
Roemer
Ribe
Rozenly
Rede
Roſham
Rooster

T.
Tabbaart
Tuiſcher
Trappen
Twebak

W. Wans

W.	Wijnruit	Zwippen
Wanneer	Wambeug	Zilver
Wpnhuis	Weelde	Zalig
Wzoeten	Wambeld	Zorge
Weide	Weerom	Zelden
Wajer	Y.	Zinrpk
Wetten	Wder	Zwemmen
Windhond	Wzen	Zuispen
Wolke	Wiken	Zandgrond
Wzake	Wber	Zenden
Wiegen	Wsland	Zilver
Water	Z.	Zolen
Werbef	Zadel	Zuigen
Welbaad	Zegzoen	Zwillig
Waarheid	Zingen	Zalve
Wonder	Zoethout	Zoetjes.

Nu volgt een ander A, B, C, van woorden met drie Lettergrepen.

A.	Wantroepen	Wotermelk
Walbessen	Wankerstok	Wulderen
Wangemaant	Wgterhuf.	Wzouwerp
Warbeiten	B.	Wblanketten
Wlleenlph	Wzabbelen	Wwarmhertig.
Wlkerwerk	Wwklagen	Wweminnen
Wwfnemen	Wwittetlph	Wwiddeman
Wwntwoorde	Wwboom-oli	Wwboerinne
Wwberegt	Wwblpmoedig	Wwbuurbypster
Wwarmoede	Wwzuldegom	Wwzuinieren.
Wwankleben	Wwullebak	D.
Wwallerlei	Wwbakeren	Wwagelph
Wwnderfing	Wwbedzielph	Wwdenkeelden
Wwshoutwen	Wwbikkelen	Wwdergelph

Wwdoof

Doorzeken
 Dulsternis
 Draagbomen
 Dwaalsteze
 Dardehalf
 Deernisse
 Dienstbaarheid
 Donneren
 Deurdzingen.

E.

Edelman
 Erphaarheid
 Eendzagtig
 Eijeren
 Elleboog
 Eergristen
 Ergeren
 Eenbondig
 Elendig
 Eindelpk
 Erfgenaam
 Eigenaar.

F.

Fatsoenlph
 Fimelen
 Firmament
 Flikkeren
 Flaauhertig.

G.

Gestadig
 Gozdpnen
 Grootvader
 Glimmende
 Gunsteling

Gebergte
 Gierigheid
 Gozelen
 Bedenken
 Gisteren
 Gemeenlph
 Goedaardig
 Genezen
 Guichelen
 Geneuglph
 Goztebyp
 Gezelschap
 Gzoutwelph
 Gebieden
 Gildehuig
 Gelukkig.

H.

Hagelen
 Herberge
 Heldinne
 Hoereren
 Hinderen
 Hagedoozn
 Hertelph
 Hoogmoedig
 Herfenen
 Handbomen
 Heimelph
 Habaardig
 Hertelph
 Handelen
 Huurcedel
 Handgiste
 Hoenderen

B 3

Hakkemes.

I.

Jaarmerkten
 Jongeling
 Ingewand
 Jubeljaar
 Inhouden
 Juwelier
 Inwendig
 Innerlph
 Inkhoker
 Indigo.

K.

Kandelaar
 Kinderen
 Kernemelk
 Kikbozsen
 Klederen
 Koekendeeg
 Klopschene
 Kalander
 Kloekmoedig
 Kogzebloemen
 Kalkoenen
 Kinder spel.

L.

Lantserne
 Lendenen
 Lindeboom
 Luisteren
 Lammeren
 Ligtelph
 Lauwerboom
 Lekkerlph

Lust

Kusthoven
Letterhout
Liberen
Liedeboek.

M.

Magerheid
Middelaar
Moozdenaar
Minnelek
Meestoren
Moffelman
Minderling
Mengelen
Mildelichot
Makelaar
Metzelaar
Meulensteen
Maftbomen.

N.

Nagelen
Nadigheid
Nadieren
Nadwendig
Nagtegaal
Nagtelig
Nienwigheid
Nodigheg
Nugteren
Namelph
Nedzigheid
Nimmermeer
Nodigen
Nouwen
Nagelayer

Nederland.

O.

Ongezond
Oozlogen
Onkuisheid
Oozdelen
Ontfangen
Overgaan
Onthemen
Oozkuffen
Ontblinding
Oefenen
Ontstigten
Ouderdom
Onthleden
Ootmoedig
Onthnopen
Olboom.

P.

Pannehock
Pzedikant
Pot-afche
Plonderen
Pargament
Ploeg-pzer
Penne-mes
Ploosteren
Ppnigen
Poolg-hoogte
Pols-ader
Paardemerk.

Kw.

Kwaksalver
Kwe-appel

Kwaksalver
Kwaadaardig
Kwaliteit.

Maar uictheemse
woorden speld
men met een

Q.

Quadzaten
Qualiteit
Questleus
Quantiteit
Quartelen.

R.

Ragebol
Regenen
Rphdommen
Roemertje
Regeren
Raadhamer
Regtbeerdig
Rommelen
Rphelpk
Rulterp
Reisatantel
Raadzeltje
Reinigheid
Romelinen
Rust-bedde.

S.

Salpeter
Sleutelen
Snateren
Spinnewiel
Stamelaar

Stzulk

Strafkrotterg
 Schyfhelph
 Schyfhelphaar
 Schimmelpat
 Schaapherder
 Slenderhenk
 Schelmagtig
 Spijszoeder
 Steenrotzen
 Schouderblad
 Snuffelen
 Snuiftabaak
 Schaduwe
 Smikkhelzoff.

F.

Fakkebos
 Fekenen
 Fimmerwerf
 Follenaar
 Fzoofthelph
 Fuimelen
 Fwederlei
 Fabakspyp
 Fegenspoed
 Fighelsteen
 Fooznigheid
 Frouloofth
 Fwpselaar
 Froetelen
 Funtelen
 Foveres
 Fruggelen
 Fiktakken.

V. en U.
 Vadzigheit
 Verbergen.
 Vterender
 Voogthijften
 Vromelph
 Vuurwerken
 Valschelp
 Verklaren
 Vpandschap
 Vziendelp
 Vondeling
 Vullemool
 Vzeemdeling
 Vertzoosten
 Vertwerp
 Witverhogt
 Witerph
 Wiroejen
 Wurtwerken.

W.

Wandelen
 Weduwe
 Wiffelen
 Wonderph
 Wpucanhen
 Wjaakgierig
 Waasagtig
 Wildeman
 Woestpae
 Wpukelder
 Wtgeren
 Wankelbaar

Wenselen
 Wntersyd
 Wozstelen
 Wellekone
 Wiffel-bijef
 Waterbif
 Wiffelen.

Y.

Yzerwerk
 Ydelheit
 Yverig
 Yboren
 Ysbakken
 Yffel-stroom.

Z.

Zagenmoel
 Zegenen
 Zichtenroef
 Zogvuldig
 Zoutbesem
 Zwaarmoedig
 Zandlooper
 Zinnebeeld
 Zendbytedere
 Zuberheit
 Zwaalstok
 Zagtmoedig
 Zederen
 Zingende
 Zondares
 Zuitzebol
 Zittende
 Zuyzerik.

De Nieuwe Nederduitse

Wy kunnen niet anders denken, of deze woorden, die hier van ons dus afzonderlyk worden voorgesteld, zyn zeer bekwaam, om de Jeugt in het lezen vast te maken; en daarom sullen we nog een goed getal van zulk slag van woorden meer gaan opzoeken, om die ook op de voorgaande wyze van 't a, b, c, de Leerlingen voor te stellen.

Woorden van vier Lettergrepen.

A.

Armbesozger
Algenoegsaam
Agtterklapper
Almagtigheid
Agt-en-tagtig
Aardbevinge
Amandelen
Aangenaamheid
Aanlokselen
Aanminneljk.

B.

Barmhertigheid
Beneerstigen
Bijmoedelyk
Boosaardigheid
Bevalligheid
Bliksemstralen
Betameljk
Binnenkamer
Bevoederen
Ballingschappen
Bevezigen

Bankerotten

Bedrieglyk.

D.

Dankbaarheden
Diergelyke
Doodzvingende
Dwingelandy
Driebuldigheid
Dulsternisse
Dulzinnigheid
Distelbloemen
Dubbelzinnig.

E.

Edelmoedig
Eergisteren
Eendragtigheid
Ebenredig
Erfgenaam
Eenboudigheid
Erterbullen
Ergernissen
Elendigheid
Ehsterogen.

Eerste

Geftelingen
Gzeline.

F.

Fabelagtig
Fonteinmaker.

Tegenwoordig komen
my geen andere te bin-
nen.

G.

Geftadigheid
Genadelph
Godsaligheid
Genoegph
Gulhertigheid
Getrouwelph
Grootmoedigheid
Gebzekeph
Genegentheid
Gupchelp
Gruttemole
Ghemelte
Glinfterende
Gultzepe.

H.

Hardnekkigheid
Hinderlage
Heimelpheid
Hoerertje
Hagel buijen
Herders-hutjen
Hobaardigste
Houtwelphs-goed
Huichelaren
Hunkerende

Huberigheid.

I.

Jagermeester
Jugezouten
Jndzingende
Jongelingen
Jaar-rekening
Jnleidinge
Jufferagtig.

K.

Kalander-zaad
Ketzerinne
Klapper tanden
Kloekmoedigheid
Kinderagtig
Kostelphheid
Kzpgs behoeften
Keteltrommel
Kinderpokjes
Koopmans-waren.

L.

Langmoedigheid
Lepelbladen
Ligtbeerdigheid
Loterije
Lanterfanten
Leengoederen
Loshoofdigheid
Luizezalve
Ledikanten
Libbelabbe.

M.

Manierphheid
Medicpenen

Misdadigheid
Moelpheden
Muizensten
Mannelpheid
Medebzoeder
Miskleederen
Mosselschulpen
Murmureren
Mein-edigheid
Moestemaker
Muggeziften.

N.

Naaldekoek
Nederigheid
Noodzakelyk
Neringloosheid
Naankeurighk
Nederdalen
Natuurkunde
Nevelagtig.

O.

Ogenzalve
Onderdanen
Offerhande
Onderzoeken
Ootmoedigheid
Overdenken
Onderwinden
Overspeelster
Ontwepelbaar
Ostelyker
Omkphende
Overdrijven
Oogluikinge

Onsmakelyk
Overheden
Ontvreemdinge
Omswagteleen
Ongemene
Opperhoofden.

P.

Paddestoelen
Pekelharing
Ppnigende
Predikanten
Prikkelinge
Pezersikken
Pinksterbloemen
Pillegabe.

Kw en q.

Kwaadaardigheid
Kwinkeleren
Kwakerije
Quartertemper
Quintillaan
Qualiteiten
Quotiseren.

R.

Rampzaligheid
Regteerdighk
Rommelingen
Ruiteragtig
Ribbelingen
Raadgebinge
Redelykheid
Rimpelagtig
Rozebloemen
Redeneren.

S. Sama.

S.

Samaritaan
Schaduwagtig
Stantvastigheid
Schemer-avond
Suikerdoosje
Schimmelagtig
Schnuheitigheid
Snuithoutwer
Schimmelpenning
Stypshoofdigheid
Stekelbaarze.

T.

Tafelboorden
Telkonstenaar
Tydverdwyber
Toekomende
Creur-liederen
Timmer-kosten
Tollenaren
Tongeschapper
Twe-en-twintig.

V. en U.

Vaderlyke
Verkondigen
Vpandelyk
Verlekkeren
Volkomentlyk
Vzugtbaarheden
Vagebonden
Vermetelheid
Vpge-pleister
Vpmoedigheid
Verschijkelijk

Woddebyben
Wylendelykheid
Witmergelen
Wlenspiegel
Witwassinge.

W.

Wandelinge
Wederspanning
Wendeltrappen
Wonderbaarsyk
Wurmerijje
Waterzootje
Wederroepen
Wlvernisse
Woekeragtig
Wispelutig.

Y.

Ydelstuiten
Ydelhoofdigheid.
Genoeg van dat slag.

Z.

Zagtmoedigheid
Dit gaat beter.
Zegelringen
Zielgerigten
Zonne-wyzer
Zilverheden
Zaligmaker
Zedelessen
Zondar essen
Zwaar moedigheid
Zotmerkenken
Zorgeloosheid.
Ik neem myn afscheid.
Dog

Dog begeert den Lezer datwe hier nog enige woorden van vyf Lettergrepen zullen byvoegen, dewylwe dog reeds aan 't werk zyn, wel aan, laat ons dan al voort gaan. Maar deselve te schikken op order van 't a, b, c. zo alswe de voorgaande geschikt hebben, zeker dat zou te veel moeite geven; also wy reeds der woorden zat zyn, en ons het hoofd al begint te drajen. Wy zullenze dan, om dat 'er dog weinig zyn, maar rompslomp door malkander voorstellen, zo ze vallen zo vallenze.

Woorden van vyf Lettergrepen.

Agterhoudinge
 Godverlochenaar
 Begrafenisse
 Egiptenaren
 Dubbelzinnigheid
 Overwateren
 Kinnebakslagen
 Ongemakkelijk
 Machiavellist
 Offerpenningen
 Oflagtigheid
 Ongebruikelijk
 Verontschuldigen
 Pulverizeren
 Heiligmakinge
 Berongelphen
 Waarzeggerij
 Omstandigheden

Gebangenisse
 Menigbuldigheid
 Ewigdurende
 Goedertierentheid
 Regtveerdigmaking
 Ongeregeltheid
 Onveranderlijk
 Wispelturigheid
 Onderdaniglijk
 Admiraliteit
 Betamelijkheid
 Eerwaardigheden
 Ismaëlliten
 Noodsakelijkheid
 Vermenigbuldigt
 Wedergeboorte
 Zaligmakende
 Weldadigheden.

DERDE AFDELING.

Waar in grondig gehandelt word van de Spelkunst zelfs, en uit dien hoofde van den aard en d'eigenschappen der Letteren, en hoeze in 't Lezen en Schryven moeten te zamen gevoegt worden.

A.

De A. zynde in alle Talen de eerste Letter / is van een groot gebruik. 't Dooznaamste 't welk daar aan te merken staat / is / dat de a moet verdubbeld worden / te weten in zulke Woorzen en Lettergrepen / daar men haar geluid lang en volmondig hoorst ; gelyk uit deze volgende woorzen te zien is /

Man	Maak	Plaat	Bedaart
Ward	Taat	Haam	Bepzaat
Ward	Klaas	Staat	Gelaat
Daar	Kwaad	Taal	Gebzaagt
Fzaai	Taat	Taak	Mishaagt
Gaat	Maan	Waar	Ontwaakt
Graag	Maad	Zaad	Verklaart.

't Is zeker dat deze en dier gelyke woorzen niet behoort met de Tweklank ae kunnen gespeeld worden ; hoewel 't in de voozgaande Ewen / thien men slegts zo wat heen Spelde , altpd is geschied : want ae kan de klank op a niet verlangen / nog volmaken ; dewylze een gemengt en schraal geluid geeft : dat het blaeten van de schapen gelyk is ; en

ber-ten-komt met de Griekse (η) æta, en Franse ai.

Wat de T weklank aë, een gemengt geluid voortbrengt / geeft het woord T weklank zelf te kennen. Alle de T weklanken zyn van dien aard; wantze worden daarom T weklanken genaamt / te weten / om dat de twee Klinkletters, waar uit zy gemaakt worden / haer geluid in 't uitspreken onder mal-kanderen vermengen. Bezie hier van de naastvolgende woorden /

Boek	Floers	Lusk	Trou
Boer	Fliet	Moet	Quin
Dau	Gier	Muis	Boed
Doet	Goud	Neus	Dzeu
Deur	Hoed	Dang	Woud
Eis	Huis	Hou	Zoet
Eik	Koek	Stuit	Zout.

Maar dewyl wy ook dezelfde klink / te weten / van de Griekse (η) æta, en Franse ai in onze taal / en daat toe geen T eken hebben / zo gebruiken zom-timige aë, wanneerze het geluid van de Griekse (η) æta, en Franse ai, willen afbeelden: waar toe deze woorden tot voortbeelden kunnen dienen /

Baer, Blaeten, Paerd, Zwaard, Staert, Wae-teld, Vaerdig, Naerstig, enz.

Dog nadien slag van woorden maar weinig in 't getal zyn / en de meeste van dien / met aa of ee geboeglyk kunnen gespeld worden / zo zyn wy van gevoelen / dat men de T weklank aë zeer weinig / of ganschelyk niet behoort te gebruiken; also in dat geluid geen liefslykheid altoos te vinden is; en men daat door ook de kwade uitspraak der Noord-hollan-

ollanders komt te spben / de welke / in plaats van
volgende wozden dus uit te spzeken /

Harde	Haar	Maad	Staat
Baarde	Taar	Maald	Taal
Daar	Klaar	Praat	Daak
Fraai	Laat	Kwaad	Waar
Braag	Maat	Maad	Zaad.

Zeggen en schryben / na 't gebzuyk van hunne
Landstreek /

Merde	Haer	Maed	Staet
Baerde	Taer	Maeld	Tael
Daer	Klaer	Præet	Dack
Fraei	Laet	Quaed	Wæer
Braeg	Maet	Maed	Zaed.

Volgen nu enige wozden die van zommige met
een enkele, dog van andere met een dubbelde aa
gespeld wozden.

a Enkel.	aa Dubbeld.	a Enkel.	aa Dubbeld:
Braden	Braaden	Jaren	Jaaren
Daden	Daaden	Klagen	Klaagen
Frajer	Fraajer	Laten	Laaten
Graven	Graaven	Manen	Maanen
Haln	Haalen	Haden	Haaden.

Die deze boven-gestelde wozden met twe aa
spellen / zien op der zelfver afkomst ; want Braden ;
komt van Braan of Gebraad ; Daden ; van Daad ; enz.
Om dat nu Braad , Daad ; en diergelijke wozden
meer / in haer een houd noodzakelyk twe aa moe-
ten hebben / zo oozdelen zy / dat men de twe aa in
't meervoud ook behooft te behouden ; te meer /
om

om dat men 't geluid van a hier op een uitstekende wyze hoorde.

Maar wat ons aangaat / wy volgen de kortheid na; dewyl we verzekert zyn dat een a, in die woorden zo hart klinkt, als of 'er twe stonden: latende ondertusschen aan yder een de volle vryheid, om zo te spellen als 't hen belieben zal.

Het onderscheid dat 'er is / zo in den zinn / als in de klank / tusschen de woorden die met een enkele, of dubbelde a, noodzakelyk moeten geschreven worden / blykt zeer klaar uit deze navolgende /

An	Van	Mat	Maat
Bal	Baal	Nam	Naam
Ban	Baan	Nat	Naat
Bat	Baat	Plat	Plaat
Bal	Baal	Rad	Raad
Bat	Baat	Stad	Staat
Gaf	Gaaf	Tal	Taal
Gat	Gaat	Vak	Vaak
Hak	Haak	Val	Vaal
Hal	Haal	Wal	Waal
Hat	Haat	Wak	Waaak
Mal	Maal	Zak	Zaak
Man	Maan	Zat	Zaad.

Dit onderscheid sullen we by al de Klinkletters, gelyk ook by verscheiden Medeklinkers, dupdelyk gaan tonen; dewyl het een zaak is / daar in 't spellen en schryven met alle neerstigheid op moet gelet worden: want zo iemand hier niet vast in gaat / zo is het onmogelyk / dat hy zig kan wagten van vele schynlyke spelsouten te begaan.

De Tweklank ai, is in onze Taal niet nodig.

De Tweeklank *aa*, wordt gebuikt in deze volgende woorden /

Baal	Kraal	Paal
Dzaal	Maal	Waal
Fzaal	Naal	Zaal.

De Tweeklank *au*, vindje in Augustus, Augustyn, Autaar, enz.

De Tweeklank *auu*, wordt gehoozd in

Blaau	Gaau	Maau
Daau	Laau	Naau
Flaau	Klaau	Paau.

B.

Om van de letter *b* ook iets te zeggen / zo wetet dat de *b* een voller geluid geeft als de *p*; welker onderscheid in de volgende woorden ligtelyk kan gemerkt worden /

Bad	Pad	Bek	Pek
Bak	Pak	Best	Pest
Bal	Pal	Breek	Preek
Band	Pand	Bul	Pul
Baard	Paard	Buisk	Puisk
Blank	Plank	Bpl	Ppl.

C.

De *c* en is geen Duitse letter / maar behoort tot de Latynse en Franse Talen / die geen *k* hebben. De oude Schryvers, hebben in voorgaande tpden /

C.

de

de c ook zeer veel in onze taal gebruikt; maar ganschelyk t' onrecht; want wy hebbenze niet van nooden / gelyk wy datelyk nader zullen tonen.

De c word altyd uitgesproken / of als een k, of als een f; als een k; wanneerze voor a, o, u, l, n, en r, staat; bezie hier op deze volgende woorden /

Calf	} Teef {	Kalf	Cheden	} Teef {	Kleden
Claas		Klaas	Cnoop		Knoop
Camer		Kamer	Crank		Krank
Coning		Koning	Creupel		Kreupel
Cunst		Kunst	Cuisper		Kuisper

Als een f wordje ook uitgesproken; dog alleen maar in tweederlei woorden: namentlyk: als 'er een e of i agtervolgt; gelyk uit deze woorden blykt /

Cederen	} Teef {	Sederen
Ceremonien		Seremonien
Ciferen		Siferen
Cierlyk		Sierlyk
Citroen		Sitroen.

Zulke en diergelyke woorden / zyn voor dezen / en worden zomtyds nog met een c gespeld. Maar dewylwe alrede getoont hebben / dat alle deze woorden geboeglyk met k of f kunnen gespeld en afgebeeld worden / zo is 't klaar blyghelyk / dat de c, als een letter op zig zelfs aangemerkt / in onze Nederlandse spelling onnodig is / en daarom ook van ons verworpen word.

Maar vermits de c, gelyk we gezegt hebben / tot de Latynse en Franse Taal behoort / zo moet men dan ook alle de Latynse en Franse woorden / mitsgaders de eigen Namen, die men zomtyds in onze

Teale

Tale gebuikt/met c en niet met k of f spellen; als
daar is

Cardinaal, Calculatie, Canalie, Carig, Ci-
cero, Christus, enz.

Staet wyders aen te merken/dat'er enige wooz-
den wel afkomstig zyn uit de Latynse, Franse, of
andere Talen/ maar die egter dooz 't lang gebuikt
de onze geworden zyn / en die (om zo te spreken)
haar Gild en Borigerschap in onze Taal gewonnen
hebben. Neem eens by voorbeeld: Dokter / 't welk
van Doctor komt; Sander / van Alexander, Kris-
stiaan/ van Christianus; Hendrik/ van Henricus;
Evangellum / van Evangelium; en meer andere;
betwelke alle wel woozden zyn uit andere Talen /
maar ze zyn dooz langheid van tyd / en dooz ge-
woonte/ na de eigenschap en natuur van onze Ta-
le gebogen; en derhalven kunnenwe niet zyn / of
men zouze ook na de natuur van onze Taal / met
Duitsse lecteren mogen spellen.

't Is te belaghen/ dat zommige de c gebuikten /
om 't geluid van k daar mede te versterken; als in
deze woozden /

Bach	Kalck	Perck	Tack
Dack	Klanck	Planch	Czeck
Deck	Kolck	Kweeck	Bleck
Beck	Kock	Staack	Waack
Peck	Lack	Smaack	Wyaack
Hock	Lanck	Schalck	Wyack
Jck	Maack	Sterck	Zack
Jock	Neck	Taack	Zaack.

Want de k, kan nog behoeft niet versterkt te
wozden. En zo dat al nodig was/ dan moest zulks

niet met c, maar met k zelf geschieden; gelyk klaar blykt in de woorden /

Bakken, Bekken, Stikken, Klokken, Plukken, en diergelyke.

Spel / en schryf dan de bovenstaande woorden zonder c aldus /

Bak	Kalk	Perk	Tak
Dak	Klank	Plank	Trek
Dek	Kloek	Kweek	Blek
Gek	Koe	Stak	Wak
Hek	Lak	Smaak	Wraak
Hok	Lank	Schalk	Wrek
Ik	Maak	Sterk	Zak
Jok	Rek	Taak	Zaak.

De c heeft in 't Duits alleenlyk haat gebruik / wanneerze voor een h konit / en met dezelve gepaard gaat. Want ch zyn in onze Taal wel twee Tekens, dog in kragt maar ene letter / dewelke daarom in 't spellen nog in 't lezen geenzins van malkander moeten gescheiden worden. Het geluid van ch, is byna de klank van een g gelyk / dog wat scherper ; het welk uit deze onderstaande woorden klaarlyk te zien is /

Chaldeen	Schaamt	Schiet	Schult
Cham	Schand	Schoot	Schult
Cherubim	Scheep	Schot	Schut
Verlochend	Schimp	Schout	Schild
Schande	Schip	Schuit	Schuur.

Om kort en gemakkelyk te gaan / spellen wy in 't einde der Lettergrepen, nooit met ch ; maar gebruiken daar toe de g, niet alleen in zulke woorden / die

die in haar meerboud / noodzakelyk een g verel-
schen / gelyk daar is /

Dag, Dagen, Vlaag, Vlagen, Kaag, Kagen,
Zaag, Zagen, Wang, Wangen, Tang, Tangen,
enz.

Waar ook in alle andere / die van dien aard niet
zyn / als

Agten, Wagten, Dog, Nog, Knegt, Regt,
en meer andere.

D.

Dat de letter D, van een veel zagter geluid is als
de T, en ook een heel andere zin maakt / inzonder-
heid als zy vooz aan de woozden geschreven word /
kan uit deze volgende voorbeelden, ligtelyk ge-
hoord en verstaan wozden /

Dak	Tak	Dod	Tod
Daal	Taal	Dden	Toen
Deel	Teel	Doy	Toz
Delg.	Telg	Doozn	Toozn
Den	Ten	Dzaag	Traag
Derg	Terg	Dzek	Trek
Dien	Tien	Duin	Tuin.
Dier	Tier		

Maar of schoon nu de D, vooz aan de woozden/
gelykwe nu getoond hebben / een zwaarder en dof-
fer geluid heeft als de T, en over zulks aan 't einde
der Lettergrepen, de regte uft spraak niet schynd te
geven; wy oorzelen egter / dat men daarom niet be-
hoorde na te laten / deze onderstaande woozden
met een zagter aan te spellen ; 't welk tegenwooz-
dig ook van de meeste en beste Schrybers / naau-
keurig word waargenomen :

Werd	God	Land	Schild
Waard	Goud	Maand	Tyd
Blood	Hand	Daald	Wil
Vaad	Hoofd	Pand	Zaad
Dood	Kzuid	Rad	Zand.

De reben die men hier toe heeft / is / om dat deze
woozden in haer meerboud noodzakelyk een d
moeten hebben / gelyk dat blykt uit /

Warden / Waarden / Bzoden / Doden / Ga-
den / enz.

Ook kan men daar dooz aanwyzzen het onder-
scheid dat 'er is tuffchen wand, een muur, en wand,
een handschoe; rat, een dier / en rad, een wiel;
bloot, naakt / en bloot of bloede, beschzoomt. Dus
onderscheid, men ook de naamwoozden voet, voe-
ten / hout, houten / van de werkwoozden voed, voe-
den / houd, houden / en diergelyke meer.

En wat de uitspraak aangaat / die volgt genoeg-
zaam van zelf; want het zou zeer moeylyk vallen /
en ook stynden tegen den aard van onze taal / deze
woozden na de dofheid van de d, uit te spraken
Waarom zommige / die te gelyk de rede en de uit-
praak willen voldoen / deselve met dt spellen / als

Wardt / Waardt / Bzoodt / Doodt / Godt / enz.

Gelyk men deze wozden ober al in oude boeken
zo gespeld ziet. Nog de kortheid behaagt ons best.

Deze volgende wozden moeten met een t ge-
speld wozden /

Staat	Let	Bist	Pot	Put
Maat	Maet	Pligt	Hot	Schut
Braat	Wet	Ligt	Zot	Stut

Om

Om dat men in 't meerboud zeld /

Staten / Maten / Dzen / Letten / enz.

Volgt nu het onderscheid dat 'er is / zo in den klank als in den zin, tusschen de woorden die met een enkele of met een dubbelde d geschreeven worden.

Ador	Adder	Boden	Bodden
Baden	Badden	Doden	Dodden
Beden	Bedden	Roden	Rodden
Leder	Ledder	Zoden	Zodden.

Dit onderscheid / gelykwe by de A ook hebben aangemerkt / moet noodzakelyk in agtinge genomen worden.

E.

Van de E, worden deze Tweklanken gemaakt / ei, eu, eeu.

De Tweklank ei, gebruikt men in deze woorden /

Eis	Wess	Wessig	Klein
Peis	Zess	Wessig	Rein
Reis	Gess	Wessig	Brein.

De Tweklank eu, word gehoord in

Beuk	Deur	Leur	Scheur
Breuk	Geur	Neus	Steur
Deuk	Keur	Reuk	Treur.

De Tweklank eeu, leesje in

Eeu	Leeu	Spreeu	Deeu
Geeu	Meeu	Schreeu	Zeeu.

Sommige voegen agter aan deze woorden nog een w, om daar dooz 't meerboud aan te wyzen; als Eeuw, Geeuw, Leeuw, Meeuw, Spreeuw, enz. dog zulks dunkt ons onnodig.

Deze volgende woorden worden van sommige met een, maar van andere met twee ee gespeld/ als.

Beken	Beeken	Beren	Beeren
Beken	Beeken	Beren	Beeren
Belen	Beelen	Beren	Beeren
Beten	Beeten	Beren	Beeren
Beren	Beeren	Beren	Beeren
Benig	Beenig	Beren	Beeren
Bewig	Beewig	Beren	Beeren
Beben	Beeben	Beren	Beeren
Belen	Beelen	Beren	Beeren

De kortste spelling behaagt ons best. Want

Het geen geschieden kan met minder even goed, Is 't reden dat men dat met meerder moeite doet.

Zie hier het onderscheid in zijn en uitspraak, tus- schen de woorden die met een of met twee ee, nood- zakelyk moeten geschreven worden /

Bek	Beek	Leet	Leest
Ben	Been	Meet	Meet
Beet	Beet	Meet	Meet
Ben	Been	Tel	Tel
Beet	Beet	Ten	Ten
Beet	Beet	Del	Deel
Beet	Beet	Der	Deer
Beet	Beet	Wek	Week
Beet	Beet	Went	Weent.

Wp willen eens booz allen gezegt hebben / dat men op dit onderscheid naaukeurig moet letten.

F.

Daar is ook een merkelpke onderscheid tusschen de uitspraak van de Medeklinker v, en tusschen die van de f. De v woort zagt en slepende uitgesproken / de f daar en tegen / heeft een scherp en straf geluid 't welk in Vriesland zeer woord misbruikt / dewylze zeggen / en zommige ook schryben /

Fader, Fan, Fragen, Flagen, Feel, Fis.

In plaats van

Vader, Van, Vragen, Vlagen, Veel, Vis, ens.

Deze volgende woorden / moeten met een f booz aan gespeld woorden /

Plaau	Fieft	Floers	Fluhs
Fzaai	Fout	Fzang	Fluit
Fakkel	Fontein	Flus	Fzuit.

Deze woorden / moeten met een f agter aan gespeld woorden /

Straf	Dof	Stof	Suf
Blaf	Dtof	Schaf	Duf
Dof	Luis	Bluf.	Snaf.

Want haar meer houdtkan alleenlyk dooz 't dubbelen van de f gemaakt woorden; gelyk dat blykt uit

Szaffen	Doffen	Stoffen	Suffen
Blaffen	Dlossen	Schaffen	Duffen
Doffen	Luisfel	Blussen	Snuffen.

Sommige Schrybers oordelen dat de f kwalf
word gebruikt / agter aan de onderstaande woord-
den /

Zalf
Kalf
Halv

Zelf
Elf
Delf

Kolf
Wolf
Dolf

Wpf
Stpf
Kpf.

Daaromze die ook met v spellen : vermits het
meerhoud niet dooz f, maar alleenlyk dooz v kan
aangewezen worden; het welke te zien is in /

Zalven
Kalven
Halven

Zelven
Elven
Delven

Kolven
Wolven
Dolven

Wpven
Stpven
Kpven

Maar of dit schoon na de rede wel zo kan gestelt
en begrepen worden / wy volgen egter die spelling
tot nog toe niet na; dewylze maar weinig in 'e ge-
bruik is / en dieswegen de menschen heel breeuid
booz komt. En ons dunkt ook dat 'er waarlyk
word gemist in de uitspraak; want wolv, wyv, enz.
met v gespeld / is veel te slap / en schynd de vereiste
klank niet te voldoen.

Ph. dewelke van de Grijke (Φ) phi komt /
moet men altyd / zo wel booz als agter aan de
Lettergrepen lezen en uitspreken als een f, gelyk
uit deze volgende woorden te zien is.

Phantazp
Zutphen
Pharizeen
Phelix
Philemon
Apostrooph
Philozooph
Prophheet

Leest

Fantazp
Zutfen
Farizeen
Felix
Filemon
Apostroof
Filozof
Profeet.

Maar

Maar iemand zal ligtelyk vragen / Waarom dan niet in plaats van ph met een f gespeld; dewopl men dog ph altpd als f moet uitspreken; want dat zou immers gemakkeliker vooz den Lezer zyn / Op antwoozden: Om dat het uitheemse woozden zyn; want of 't schoon waar is / dat ph als een f ech als een g (dog wat scherper) uit te spreken / het moeilpkste is / waar toe men de Leerlingen kan gewinnen; zo bereytschen egter de wicheemse woozden / datze na den aard en d' eigenschap van hun taal / met hun eigen letteren gespeld woozden; uitgenomen die woozden / dewelke dooz 't gemeen gebruyk / by langheid van tpd / tot ons zyn obergegaan; gelyk daar is Profet, Filozooft, Zutfen en dier gelyke / de zodanige zou men wel / gelyk nu ook al veel geschied / met f mogen spellen; dewopl het gebruyk uit deze dingen de wet maakt.

G.

D g is van een zwaar en doozdringend geluid / veel meer als de ch; wiens klank nochtans aldernaast met de g ober een komt.

Hier moet men den Lezer weer indagtig maken / 't genewe by de letter c ook hebben aangemerkt / namelyk / dat we nooit met ch, maar altpd met een g in 't einde van deze volgende woozden spellen /

Dagt	Magt	Zegt	Stigt	Dragt
Magt	Zagt	Kragt	Zogt	Klugt
Klagt	Legt	Tigt	Dogt	Zugt
Draagt	Degt	Digt	Deugt	Gerugt.

Maar van de redenen by de c kunnen nagezien wozen.

De volgende boozbeelden wozgen het onderscheit aan dat 'er is / zo in de uitspraak / als ook in den zin / tusschen een woord / dat met een enkele of met een dubbelde g, geschreven woꝛd.

g Enkel.	gg Dubbeld.	g Enkel.	gg Dubbeld.
Dagen	Daggen	Begen	Beggen
Plagen	Plaggen	Legen	Leggen
Blagen	Blaggen	Wegen	Weggen
Zogen	Zoggen	Zegen	Zeggen.

De woꝛden Konink, Gank, Lank, Hankt, Vankt, enz. behoꝛde men niet met k, maar met een g aan 't einde geschreven / en ook niet daar na uitgesproken te woꝛden / aldus

Koning, Gang, Lang, Hangt, Vangt, enz. om dat men in 't meerboud / noodzakelyk moet zeggen / Koningen, Gagen, Langen, Hangen, Vangen, enz.

H.

De H, woꝛd van vele Lettermeesters, inzonderheid by de Grieken, meer gezegt een uitblazinge te zyn / dan een letter; om dazte de woꝛden en lettergrepen / daar ze boozstaat / met een sterker blazinge doet uitspreken : het welk klaarlyk bespeurd woꝛd in

Haar	Haan	Hang	Heest
Haak	Haas	Haast	Hoog
Haal	Haat	Heer	Hoorn.

Want de h daar afgelaten zynde / is 't

Mat

Wat	Wan	Wng	West
Wak	Was	Wast	Wog
Wal	Wat	Wet	Woz.

So dat de h in onze taal / daatze van een groot en noodzakelyk gebzuik is / booz een letter moet erkend en aangenomen worden; dewyl wy zulken geblaas als zp geeft / niet kunnen missen.

Ze word veeltyds agter een t gezet / in zulke woorden en Lettergrepen die met sc beginnen / om datze de hardigheid van sc merkelyk komt te verzagten: als

Schamen	Scheren	Schypben	Schuiten
Schapen	Schepen	Schypben	Schuimen
Schatten	Schtkken	Schzromen	Schuppen
Schaben	Scheiden	Verschonon	Schuren.

Maar men moet zig booz al wel wagten / van deze letter niet te misbruiken; gelijk in onze Taal van meest al de Schypbers / verscheiden Ewen na malkanderen is geschied; waar van de volgende voorbeelden kunnen getuigen zyn:

Thien	Thegheben	Thp	Thgh
Twintigh	Thelovigh	Thgt	Thneght.

So plegenze deze woorden te schypben. Maar ik bid u / hoe komt daar de h in te pas? wat doetze daatze geen gebzuik heeft? zp bederft de uitspraak / bedwelms het gezigt / en is tot een last beide van Druk en Schryf-kunst. 't Is derhalven te verwonderen / dat wy Hollanders, die anders de gekisten niet zyn / dit belagipke misbzuk zo lange hebben aan de hand gehouden.

I.

In onze Nederduitse spellinge / gebruiktenwe drierlei slag van i en ; te weten / twee enkele ij, en een dubbelde y, elk van een byzondere nature en gedaante.

De eerste (i) is een Klinkletter, en moet in onze Taal kort en helder uitgesproken worden ; gelyk deze volgende woorden te kennen geven /

Wid	Wih	Widin	Wien
Dit	Dih	Digt	Dien
Dik	Dih	Digt	Dit
Fiks	Fihk	Figt	Zit
Gigt	Lih	Schift	enz.

Van deze i word de Tweeklank ie gemaakt / die men gebruikt in /

Bier	Bier	Bier	Eien
Dier	Kiel	Pier	Driend
Fier	Mier	Rier	Wien
Gier	Tier	Stier	Zieh.

Met deze i behoorden men te spellen by, gy, hi, wi, zi, enz. want het is een volkomen letter / die de woorden haren behoorzphen klank geeft. Maar indientwe dit volstrektelyk zo wilden gedaan hebben / en zelfs deden / dat zou den Lezer al te byzand en maget boozhomen / en niet nagevolgt worden / want :

Men kan in 't oud misbruik, en lang verloop der zaken,

Eer alles stukken slaan, als 't kwade beter maken.

En

En daarom volgen wy hier in de fleur, en spelen by, gy, hy, wy zy, met een dubbelde / y hoewel het ander beter is.

De tweede (j) is een Medeklinker, en moet derhalven altyd vooz een Klinker worden gezet: dat is / daar moet een Klinkletter agter haar volgen; 't welk men klaarlyk kan zien in ja, jaar, jagen, jeugd, jong, jok, juigt, en meer andere / die noodzakelyk met j Medeklinker, moeten gespeeld worden.

Deze j word doozgaans jota genoemd / om dat ze afkomstig is uit het Hebreeus, alwaar se jod geheten word; als mede om onderscheid te hebben / tusschen de namen van i Klinker, en deze j: maar dewyl jota zulken bycemen den geluid is / dat in onze Taal en spellinge ganschelyk niet te passe komt / zo noemen wyze lieber jee; gelykwe de u Wee, en de v vee, zullen heten.

Boven deze j, behoeft men in 't schryben geen stipje te zette; om dat het maakt een Medeklinker is / die zonder stipje wel kan gekend worden.

De derde is de dubbelde y, gemeenlyk Ipsilon genaamt / en is mede een Klinkletter; boven welke men ook geen stipjes behoeft te zetten / vermits zy zonder stipjes wel kan gekend worden: en in 't Grieks, daar ze afkomstig uit is / worden 'er ook geen stipjes boven geset.

Deze y is in onze Taal niet volstrekt noodzakelyk; also men in des zelfs plaats zou kunnen gebzulken twe enkele ii, 't welk uit deze naastvolgende voorbeelden klaarlyk kan gesien worden.

Wilk
Wilt

Wilk
Wilt

Wilk
Wilt

Wilk
Wilt

Wilt

Diss
tissSchijn
SchrijfTwilg
BlijfWijn
Zijn.

En in vele andere woorden zou men ook wel een enkelde i mogen stellen / daar van sommige een dubbelde y word gebruikt; zie hier van deze volgende

Bi, bli, gi, hi, li, wi, zi, en meer andere. Want met reden kan men hier niet veel tegen zeggen / geljk wy zo eben by de enkelde i, ook hebben aangemerkt. Maar dewyl dit wat vzeemd vooz't gezigt zou schynen / en om niet al te veel verandering te maken / hebben wy in dit Werkje, de gewoonlyke dubbelde y willen behouden. Dog het staat eventwel vast / dat de Twe- en Drieklanken niet van deze / maat van de enkelde i alleen moeten gemaakt worden; geljk in 't voozgaande is getoond.

Daar is nog een ander slag van ij, die uit de Klinkletter i en Mede-klinkletter je, word samen gevoegt.

Deze ij, ende ipsilon, worden van sommige vooz malkanderen gebruikt; dog van andere niet onderscheid. De Boekdruckers zetten y, wanneerze my, wy, zy, en ij, alste mijn, wijn, zijn, dzukken willen / daar vanze geen ander reden geven / als om dat het zo gebruikelyk is.

Want wy oordelen dat men de ipsilon altyd vooz een dubbelde ij behoorde te gebruiken / also het waarlyk een dubbelde ij is. Want 't is bekend dat i en j twee onderscheiden letters zyn / de ene een klinker en de ander een Medeklinker, die gansche lyk niet in ene Lettergreep naast malkanderen geplaatst kunnen worden; ten zyn dat de je doozga / en de enkelde i daar op volgt als inkleijen, stuijen, enz, maar

Maar in twe Lettergrepen komenze geboegiph by
 malkanderen / te weten/ als de eerste Lettergreep
 met een enkelde i eindigt / en de tweede met j begint;
 want als dan word de Medeklinker j, duidelph
 gehoord / gelyk dat te zien is in

Meijer	Schreijen	Buijen	Dijen
Leije	Bleijen	Scuijen	Dzijen

Alwaar men dan deze ij moet aanmerken niet
 als een, maar als twe letters.

Du volgt het onderscheid dat 'er is in den zin
 en de klank / tusschen de woorden die met een
 enkele of met een dubbelde ij geschreven.

i Enkel.	ij Dubbeld.	i Enkel.	ij Dubbeld.
Bil	Bijl	Lid	Lijd
Bic	Bijt	Mijn	Mijn
Dik	Dijk	Dic	Dijd
Kil	Kijl	Zin	Zijn.

K.

De k is onze natuurlyke letter / en daarom
 verwerpen wy de c. Zie by de c, 't geen hier
 verder van diend gezegt te worden.

Het verschil der woorden / die met een of met
 twe k geschreven worden / blykt uit deze volgende.

k Enkel.	kk Dubbeld.	k Enkel.	kk Dubbeld.
Wker	Wkker	Haken	Hakken
Baker	Bakker	Laken	Lakken
Bzaken	Bzakken	Taken	Takken
Haken	Hakken	Zaken	Zakken.

L.

Van de L, is niet bezonders te zeggen. Wy zullen alleen maar toonen dat 'er onderscheid is / tusschen de woorden die met een of met twee l, geschreven worden. Bezie deze volgende /

I. Enkel.	II. Dubbel.	I. Enkel.	II. Dubbel.
Baten	Ballen	Stelen	Stellen
Malen	Mallen	Telen	Tellen
Beten	Bellen	Verbelen	Verbusten
Kwelen	Kwellen	Kolen	Kollen
Schelen	Schellen	Molen	Mollen
Spelen	Spellen	Scholen	Schollen.

M.

Omtrent de m, staat het zelfve maar aan te wijzen /

Komen	Bommen	Omen	Ommen
Bomen	Kommen	Kramen	Krammen.

N.

't Welk ook de n, met weinig woorden te kennen geeft /

Banen	Bannen	Tonen	Tonnen
Manen	Mannen	Zone	Zonne.

O.

Van de o, worden deze Tweeklanken gemaakt /
oe, ooi, en ou.

oe Woord

oe Wordt gehoord in de volgende woorden /

Boek	Goed	Loef	Spaer
Boel	Groen	Moet	Troef
Doek	Hoed	Noen	Doel
Doen	Hoen	Poel	Woel
Floers	Koek	Roet	Zoek.

ooi Wordt in deze woorden gelezen /

Booi	Gooi	Mooi	Kooi
Dooi	Hooi	Dooit	Blood
Foof	Koof	Poof	Tooi.

ou Gebruikt men op volgende wyze /

Bou	Hout	Hou	Tou
Dou	Kout	Hou	Djou
Fout	Tou	Smout	Woud
Goud	Mout	Stout	Zott.

— Eenige maken geen onderscheid / tusschen de Tweeklank oe, en ou, schryvende onverschillig / Bouk, Douk, Snouk; voo? Boek, Doek, Snoek, enz. dog hoe groot het verschil is / zo wel in den zin als in de uitspraak, tusschen de Tweeklank oe en ou, kan uit deze onderstaande woorden afgenomen en verstaan worden /

Bzoud	Bzoed	Mhou	Mdoe
Doenk	Doek	Mhout	Moet
Doit	Doet	Kont	Koet
Goud	Goed	Stout	Stoet
Woud	Woed	Tou	Toe
Hou	Koe	Zout	Zoet.

52 De Nieuwe Nederduitse

't Verschil van een enkelde of dubbelde Klinkletter, vertoond zig by de o aldus:

o Enkel.	oo Dubbel.	o Enkel.	oo Dubbel.
Woꝝd	Woꝝd	Hot	Hood
Kot	Koot	Om	OOM
Lof	Loof	Dot	Doot
Lot	Loot	Woꝝden	Woꝝden.

P.

De P is een letter van scherper geluid als de B; en word / met een h agter zig in 't lezen / uitgesproken als een F. Bezie hier van deze volgende woorden /

Phantasie	Phenicien	Philadelphia
Pharao	Philo	Philostratus
Phariseen	Philemon	Phisica
Phenic	Philosooph	Philippus.

Q.

De Q, is eigentlijk geen duitse letter / en in onze Taal ganschelyk onnodig; waarom dezelve tegenwoordig by vele Schryvers / in 't spellen der nederduitse woorden ook word verworpen; alzoe in plaats van qu, geboeglyk met kw deze volgende woorden kunnen afbeelden;

Kwaad	Kwant	Kween	Kwyl
Kwaal	Kwel	Kweet	Kwyl
Kwam	Kweek	Kwist	Kwyt.

Maar

Maar zommige betrekken dit gebruik zo verre / datze ook de vjemde woorzen met kw spellen / schrybende Kwadrant, Kwartier, Rekwest, enz. Maar dat mag niet wezen; want zo veel reden als 'er zyn om onze woorzen met onze eigene letters te spellen / zo veel reden zyn 'er ook om de uitheemse met hunne eigene letteren te schryben.

R.

Van de R, valt niets bezonders te zeggen.

S.

Daar is ten allen tyden verschil geweest onder de Geleerden / ovet 't gebruik van de s en de z, en wie van hier beide letters de scherpste is.

De meeste en erbarsten in de Latynse en Griekse Talen / nameljk Theodorus Beza, Justus Lipsius, Petrus Ramus, en meer andere / hebben gevoord en beweerd / dat de s slapper / en van een zagter uitspraak is / als de z; gelyk ook het zelve in de lezinge van de Latynse Taal, klaarlijk bespeurd word; zonder nochtans / dat men daar een vasten voet / en gelyke eben redigheid in bevind.

Maar 't heeft ook nooit aan Mannen ontbroken / die het tegendeel hebben geleerd / en met hragt staande gehouden / dat de s scherp / en de z zagt is; en ze zyn daar in zo gelukkig geweest / datze eindelijk 't gebruik en 't goetvinden van de meeste en beste duitse Schrybers op haar zyde gekregen / en gendeegzaam de overwinninge bekomen hebben. Want men ziet / en 't kan van niemant ontkend

woorden / dat meest al de Boeken / dewelke tegen
woozdig in Duits uitkomen / dezen regel volgen / te
weten / van de s scherp en de z zagt uit te spreken.

Om van hier in eens booz al den voet vast te zet-
ten / en een algemene Regel te binden / moest men
op den aard en d' uitspraak van de woorden letten /
of ze zagt of scherp zpn; en daar bp aanmerken / dat
al de woorden die met 2 of 3 Medeklinkers beginnen
een s booz aan moeten hebben; gelyk deze volgende

Slaan	Steen	Stier	Schoon
Slap	Steek	Schier	School
Staan	Slegt	Styf	Schuit
Stam	Stem	Styl	Spruit
Staten	Snel	Stryk	Stuit
Schande	Spreen	Styk	Sluis
Schaamt	Spek	Schrik	Snuic
Schraag	Scheenk	Stoot	Spoed
Schamp	Scheer	Stof	Spuic
Schaap	Schoef	Schol	Smull

Hier zieje nu / aandachtige Leser / dan deze booz s.
woorden in 't begin scherp zpn / en twee of drie Me-
deklinkers booz aan hebben / en daarom met s ge-
speld wozd. Maar zo op een Medeklinker aan-
stonds een Klinkletter volgt / zo zpn die woorden
zagt / en moeten dechhalven een z booz aan hebben;
't welk in de onderstaande klaarlyk wozd getoont /

Zaden	Zeker	Zinnen	Zoden
Zaken	Zelden	Zitten	Zogten
Zanden	Zeden	Zieken	Zozgen
Zalven	Zenden	Ziele	Zuiden
Zakken	Zeven	Zonden	Zuizen
Zadels	Zegen	Zoude	Zullen

Men zyn 'er behalven de eigen namen, nog enige weinige woorden die deze regel niet en volgen/ maar daar van uitgenomen worden. Want SUL, verstaat daar by een mens / die niet heel kloek is. Sullen, op het ys gpen. Wpders / Sabel, Sajen, Suiker, Sierlyk, Citroen, en dier gelyke / zyn wel woorden / die aanstonds op de medeklinker een Klinkletter hebben / maar moeten nochtans niet gespeeld worden / om dat ze scharp van uitspraak zyn.

In tegendeel / Zwavel, Zweren, Zwygen, en al de woorden die zw voor aan hebben / moeten zagt uitgesproken worden / schoon zy niet twee Medeklinkers beginnen; 't welk men alles door 't gebruik en een naukeurige opmerking / ligtelyk kan onthouden.

T.

Wat de T, van een veel scherper geluid is als de D; en welke woorden met d of t agter aan geschreven worden / hebbenwe boven by de d. aangewezzen. Laat ons nu wpders tonen / dat de kragt en uitspraak van de Hebreusche Thau, en de Griekse Theta in onze Taal met Th. woord afgebeeld; gelyk dat te zien is in /

Thaddaus
Chamar
Chamus
Charis

Theodorus
Theologant
Theophilactus
Theatrum

Thema
Thiran
Thomas
Athenen

Want dit zyn uitneemsche woorden / en de T. woord hier niet een blazinge uitgesproken / en daar om

om moeten die woorden met Th gespeld worden /
gelijk nu getoond is.

Wanneer de t voor ja, ie, io, of iu staat / wordze
gelezen en uitgesproken als een c. Bezie hier van
deze volgende woorden;

Gratia	}	Leest	}	Gracia
Patientie				Paciencie
Reberentie				Reberencie
Conscientie				Conscientie
Abditio	}	Leest	}	Abditio
Docatio				Docacio
Adoptitus				Adopticus
Adventitus				Adventicius

Maar zo'er een s voor de de Lettergzeep ti komt /
als in gestio, questio, dan moet de t als t, en niet
als c gelezen worden; dog dat gebeurd niet veel,

V.

In onze a, b, c, hebbenwe tweederlei u, name-
lijk u en v, dog elk van een bezondere natuut en uit-
spraak. De eerste is een Klinkletter, de tweede een
Medeklinkletter. De eerste heet u, de tweede moet
noodzakelijk een ander naam hebben; want het
zou ganschelijk stypdig zyn / deze twee onderschei-
den letteren / niet een en dezelve naam te noemen;
gelijk nochtans onze Schoolmeesters, doorgaans
gewend zyn.

Daar zyn der enige die de Medeklinker v, van
heten / om datze af komstig is uit het Hebreuis, en
aldaar die naam draagt. Maar de wpl van zo een
woord en ongeboeglijk geluid is / dan in onze spel-
ling

ling geen beballigheid altoos byzengt / zo noe-
men wyze liever vee of ve, om dat de w wee gehe-
ten word.

Deze v, heeft eenigzins gemeenschap met de f
maar is veel zoet bloejender. Zie by de f. t geen
we hier verder van gezegt hebben.

Men vind in de oude dzuken / die booz omtrent
hondert jaren en eerder zyn gepzent / datze gestadig
u Klinkletter hebben gebzuikt booz v Mede-klin-
ker, en v Mede-klinker, in plaats van u Klinker,
waar doozze zo wel den zin als de uit spræk hebben
bedozben; gelyk dat te zien is in deze voorbeelden

Kwalyk.	Wel.	Kwalyk.	Wel.
Hal	Dal	His	Dis
Haal	Daal	Hic	Dic
Halk	Dalk	Hol	Dol
Hangst	Dangst	Hou	Dou
Heel	Deel	Hul	Dul
Heen	Deen	Hull	Dull.

Deze volgende woorden / moeten met een dub-
belde, of langkuidende u geschreven worden /

Buur	Kuur	Puur	Tuur
Quur	Luur	Schuur	Hur
Guur	Muur	Stuur	Duur
Huur	Nuur	Tuur	Zuur.

Men pfeeg die woorden booz dezen dus te spel-
len; gelyk zommige ook nog doen /

Buer	Kuer	Puer	Tuer
Quer	Luer	Schuir	Hir
		D 5	Guer

Guer
Puer

Muer
Muer

Stuer
Cuer

Duer
Zuir.

Maar dat deugd gantschelyk niet; want twee ongelijke Klinkletters (beze als de T weklanken die 'er zpn) maken geen verlanging, maar vermenging in 't geluid; 't welk in deze woorden niet te pas komt. Men ziet ook dat deze spelling de Dzeemdelingen / ja zelfs onze eigene Jubooslingen / de woorden dikmaals aldus doet uitspreken /

Bu-er, Du-er, Mu-er, Schu-ir, Zu-ir, enz.

W.

Gelyk het ongerymd is / twee letteren met ene naam te noemen / zo is het ook zeer berispelyk ene letter tweeledig uit te spreken; want een letter (behalven de klinkers) is maar een gedeelte van een Lettergreep, dewelke alle een ledig zpn.

Hier in munt onder andere uit / de letter w, die van meest al onze Duitse Schoolmeesters, door een oud gebruik, en kwade gewoonte Dubbeld'uwe geheten word. Daar nog de naam / nog het geen 'er mee gemcend word / in dit gebruik niet kan te pas komen. Want de naam van deze letter / is volgens de klank / in welke zpn gehoord word / wee, of we, en geenzints Dubbeld'uwe; 't welk duidelyk uit deze volgende woorden kan bespeurd worden:

Wal
Want
Waar
Wat

Wel
Weeld
Weet
Wet

Wieg
Wiel
Wien
Wit

Wol
Wond
Woud
Wozd.

En

En 't gene dooz de naam van Dubbeld'uwe aan-
gebuud word / is ook geheel mitz; dewyl de w niet
uit twee enkele utoen word samen gezet / gelyk de
naam Dubbeld'uwe schynd aan te wyzen; want
indien dit zo waar / dan zou men deze volgende
woozden aldus kunnen spellen /

Bwr	Kwr	Schor	Wr
Dwr	Mwr	Stwr	Dwr
Gwr	Pwr	Twr	Zwr.

In plaats van

Buur	Kuur	Schuur	Huur
Duur	Muur	Stuur	Duur
Guur	Puur	Tuur	Zuur.

Maar wie ziet niet dat zulks / uit kragt van de
letter / geheel onmogelyk is? Deswegen is het
veel beter / deze letter geen Dubbeld'uwe; maar
met zyn regte naam wee te noemen / gelyk ook
de Hoogduitsen doen.

Wy verworpen ook ganschelyk het kwaad ge-
brysk van wt, in plaats van uit, te zetten / gelyk
men mede in de oude Drukken ziet; als wt, wt-
gang, wtsel, enz. maar spellen altyd uit, uitgang,
uitstel; want 't is bekend, dat men niet een Letter-
greep kan spellen / hoe klein datze ook zy / of men
moet 'er een of meer Klinkletters toe gebryken; zo
kan dan van wt, zynde maar twee Medeklinkers,
geen Lettergreep gemaakt worden.

X.

De X is geen Duitse letter / en in onze Taal ook
niet

niet nodig. In de uitheemse woorden alleen /
wordse voor aan geschreven; gelph te zien is in.

Faberius
Fantes

Xenophon
Xerxes

Xenocrates
Xestus.

Maar agter aan de woorden van onze Taal /
daarze voor deezzen ook plagt gebruik te worden /
kan men haar geluid met ks, die onze natuurlyke
letteren syn / volkomenlyk af beelden. Bezie hier
van deze volgende woorden /

Straks
Styks

Fiks
Fluks

Slinks
Bliksem.

En daarom wordze van ons nevens de c en q
ook verwoopen.

Y. Z.

Van de Y is by de I, en van de Z is by de S, dus-
helpk gehandelt. Wy menen dan dat we hier mede
onze gedagten / over de letteren van 't a, b, c, en hoe
dezelve tot Lettergrepen en Woorden moeten za-
men geboegt werden / aan een opmerkende Lezer
hoort en klaar genoeg hebben voorgesteld; en der-
halven gaan wy over tot iets anders.

VIERDE AFDELING.

Waar in verscheide Kunsten, Ambagten
Vogelen, Visschen, en meer andere
dingen worden genoemd.

De Kunstenaars zyn,

Aptekers	Landmeters	Bernustelingen
Schermmeeesters	Wondhelters	Glazessippers
Schypvers	Plaatfnyders	Steyrekopers
Goudmakers	Stuurlieden	Steenfnyders
Geneesheren	Schilders	Duurwerkers
Blamantfippers	Koozdansers	Philozofen.

De Ambagtslieden zyn,

Boekedrukkers	Hoveniers	Groffmits
Boekbinders	Schoenmakers	Naaldmakers
Boekverkopers	Zeezieders	Ketelaars
Bakkers	Zadelmakers	Kleermakers
Brouwers	Schippers	Geelgieters
Kistmakers	Leidekkers	Wandmakers
Goudsmeden	Winkellers	Visschers
Zilvermits	Tinnegleeters	Buffemakers
Steenhoutwers	Derbergiers	Stratemakers
Glasblazers	Schoenlappers	Slagters
Schypnwerkers	Webers	Couflagers
Timmerlieden	Metzelaars	Radmakers
Beeldhoutwers	Hoedmakers	Knopmakers
Goudslagers	Wieldragers	Dozdragers
Figuurfnyders	Geldmakers	Molenaars
Zellemakers	Messmakers	Houfbridders

Laken

Lakemakers	Pottbakkers	Scharenlappers
Koremeters	Lakmakers	Kooldewerkers
Speldemakers	Kuispers	Hutwerkers.

Namen van verscheide Vogelen.

Struisvogel	Zwaan	Leeuwvisk
Phenix	Kwakkel	Kanari vogel
Arend	Zwaluwe	Paradysvogel
Havik	Lyster	Hotgans
Koekoek of koeck
hoek	Duis	Dalk
Krase	Meeu	Bontekraal
Gabe	Kalkoen	Geelbink
Ekster	Agtegaal	Snip
Hil	Bink	Goudbink
Spegt	Mos of mussche	Kwiksteert
Paauwe	Pellikaan	Klembogel
Paan	Papegaaf	Kleef
Pen	Distelbink	Roek
Gang	Reiger	Patrys
Kraan	Kropvogel	Kemphaan
Ojebaat	Korhoen	Goodbozjen
	Winterkonink	Raaf.

Namen van verscheiden viervoetige Dieren.

Olfant	Lee	Leeu	Steenbok
Kameel	Eland	Lijger	Darken
Genhoorn	Buffel	Luijaard	Ram
Paard	Stier	Beer	Schaap
Ezel	Os	Wolf	Hond
Hart	Koe	Bok	Kat
Inde	Kalf	Beest	Beber
			Otter

erg
rg

itter	Cher	Meerkat	Muis
log	Egel	Mol	Krokodil
laas	Werbarkenkat		Kuwoeg
ionpn	Rinoceros	Wap	Padde.

Namen van velerlei Vissen.

Dalvis	Zalm	Booyn
Zeehalf	Snoek	Spieting
Zeehond	Elst	Rog
Zeehaan	Bot	Garneel
Stokvis	Schol	Hal
Waring	Karper	Krab
Bzuinvis	Wafem	Efink
Kreeft	Waar	Gynte
Steur	Tazebot	Post
Kabbelhau	Tonge	Moffel
Schelvis	Zeele	Oester.

Verfcheiden foorten van Geld.

Rozenobels	Daalders	Stoters
Goude-Lewen	Goudgulden	Dubbeltjes
Angelotten	Halve Rys-	Stuivers
Dukaten	daalders	Groten
Distoletten	Gulden	Doztjes
Dukatens	Rys-oorden	Duiten
Driegulden	Schellingen	Pennigert
Rysdaalders	Realen	Myten.

Velerlei Boom en Aardvrugten.

Appelen	Buimen	Kerffen
Peren	Noten	Kiziken

Kofka

Kastanien
 Drogen
 Mispelen
 Persiken
 Quitten
 Moerbessen
 Hardebessen

Radps
 Njuin
 Bete
 Lattik
 Kerbel
 Petercell
 Rwe-appelen

Appskozen
 Look
 Tuin-bonen
 Papen
 Wortelen
 Kool
 Romkommerg.

Den Timmerman werkt in

Eken
 Beuken
 Berken
 Effen
 Elzen
 Willigen
 Ppenen

Popelen-hout
 Appel-bomen
 Pere-bomen
 Quin-bomen
 Kerffe-bomen
 Klater-bomen
 Duil bomen

Dyge-bomen
 Mispel-bomen
 Olier-bomen
 Palm-bomen
 Note-bomen
 Hazelaar
 en meer andere.

Het werk van den Huisman, bestaat in

Zaen
 Majen
 Dozchen
 Wannen
 Parken
 Doeren

Besten
 Bouwen
 Eggen
 Schuppeth
 Spaden
 Hojen

Strojen
 Ketten
 Spden
 Varen
 Lopet
 Draben.

De namen der zeven vrye Konsten.

Grammatica/ Dialectia/ Rhetorica/ Musica/
 Arithmetica/ Geometria/ Astronomia.

De zeven dagen der Weke.

Zondag / Maandag / Dingsdag / Woens-
dag / Donderdag / Vrydag / Zaterdag.

De zeven Planeten.

Saturnus / Jupiter / Mars / Sol / Venus /
Mercurius / Luna.

De zeven Metalen.

Goud / Silber / Koper / IJzer / Tin / Lood /
Witkijlber.

De vier Getyden des Jaars.

De Lente / Zomer / Herfft / Winter.

Namen der vier Evangelisten.

Matteus / Markus / Lukas / Johannis.

De vier Winden der Wereld.

Oost / West / Zuid / Noord.

De vier delen der Wereld.

Europa / Asia / Africa / America.

De twaalf Maanden des Jaars.

Januarius	Majus	September
Februarius	Junius	October
Martius	Julius	November
Aprilis	Augustus	December.

De twaalf Tekenē van den Zodiak.

Arius	Leo	Sagittarius
Taurus	Virgo	Capricornus
Gemini	Libra	Aquarius
Cancer	Schorpio	Pisces.

DE VYFDE AFDELING.

Behelzende verscheiden zo gemene als ongemene Mans en Vrouwen Namen, die in de Spel-, Lees- en Schryf-kunst, van een zeer groot en nuttig gebruik zyn.

Adam / Abraham / Abzaan / Ambrosius / Aristoteles / Alexander / Aurelius / Auericus / Achilles / Artaxerxes / Adolphus / Antonius / Ammon / Amos / Albattus / Arphaxad / Arminius / Arnobius / Athanasius / Alphonsus / Agrippa / Abigail / Abzaantje / Magtje / Waltje / Agnet / Annetje / Weida.

Dat:

Bartholomeus / Balthasar / Benedictus / Ber-
 nardus / Bonaventura / Bartoldus / Ben-
 jamin / Brutus / Barent / Baruch / Bozhar-
 dus / Boëtius / Berengarius / Baal / Bartelt/
 Boas / Barnabas / Barbera / Beatrix / Be-
 rentje / Barta / Bella.

Caculus / Cicero / Claudianus / Chrysostomus /
 Ciprianus / Cornelius / Cleophas / Christia-
 nus / Cain / Casparus / Cephas / Coenradus /
 Cicillus / Crispinianus / Catrina / Cecilia / Chri-
 stina / Clasina / Clara / Cleopatra / Coznella /
 Cuniera.

Daniel / David / Dathan / Diederik / Dio-
 genes / Demosthenes / Dionisius / Darius /
 Diocletianus / Demetrius / Didimus / Dzelin-
 court / Dzusius / Douwe / Debora / Diebertje /
 Derkse / Dorothea / Driesje / Dina / Delila /
 Drusilla.

Esbartus / Emanuel / Engelbert / Ernestus /
 Everhardus / Eusebius / Elias / Ezechiel /
 Eberwyn / Ellert / Erasmus / Ephraim / Elea-
 zar / Esdras / Ellahim / Ezau / Ezechias / Ellam /
 Elimas / Ellazaph / Eneas / Epaphra / Epa-
 phrodicus / Epicetetus / Elizabet / Eva / Evertjen /
 Emerentia / Ester / Engeltjen.

Fabius / Franciscus / Fredericus / Ferdinan-
 dus / Festus / Felix / Fortunantus / Floris /
 Faustus / Felko / Francina / Flora / Frederi-
 ca / Fabiana.

Gabriel / Gerrit of Gerhardus / Gysbartus /
 Gregorius / Gillis / Gerbrand / Goossen /
 Goretwynus / Gouert / Gustabus / Gidion /
 Gabiël / Gattaliël / Gerson / Gollat / Geertjen /
 Garg

De Nieuwe Nederduitse

Gargjen/ Geertruit/ Gesina/ Geertjen/ Gietjen.

Hans/ Harmen/ Hendrik of Henticus/ Hercules/ Hector/ Haman/ Hieronimus/ Hugo/ Illebrant/ Hubertus/ Holopharnes/ Horatius/ Hilaris/ Haggal/ Hanog/ Hiskias/ Hozeas/ Herodes/ Himerus/ Hadewig/ Hillegond/ Helena/ Hester/ Heiltjen/ Hendrina/ Hubertjen/ Herodias.

Jacobus/ Johannes/ Jason/ Jasper/ Jellis/ Jeremias/ Jezus/ Job/ Joost/ Josephus/ Jaak/ Julius/ Justinus/ Israël/ Isocrates/ Iliodorus/ Jairus/ Jambres/ Jechonias/ Jezaias/ Jesse/ Jozua/ Jephtha/ Jonas/ Junius/ Justus/ Judas/ Jabal/ Japhet/ Jakim/ Jehu/ Jeroboam/ Jetro/ Joab/ Joël/ Joad/ Jonadab/ Jonatan/ Josaphat/ Isbofeth/ Juda/ Ismaël/ Jubal/ Jasschar/ Jacomina/ Isabella/ Judic/ Joosje.

Karel/ Kerst/ Koenraad/ Keesje/ Klaas/ Kristiaan/ Kasper/ Kenan/ Kahat/ Kadmus/ Kemuël/ Korah/ Klaasjen/ Kunne/ Klara/ Ketura.

Lambert of Lambertus/ Lukas/ Laurentius/ Lenardus/ Lieuwe/ Lodewyk/ Libius/ Lactantius/ Lubuines/ Lubbert/ Laban/ Lammech/ Lemuël/ Libini/ Lpfanias/ Lot/ Lidia/ Leonora/ Elizabet/ Lea.

Marteus/ Markus/ Maximiliaan/ Marten/ Melchior/ Meeus/ Michiel/ Melis/ Mensso/ Mauricius/ Melchizedek/ Metriatus/ Mordechai/ Mephibozet/ Mozes/ Malchus/ Matias/ Manasson/ Manassis/ Mahalacël/ Malachias/ Metact/ Metuzalem/ Midian/ Moab/

Moab / Magtelt / Margarieta / Maria / Mar-
ta / Magdalena / Maaike.

Nabal / Nabot / Nathan / Nero / Nestor /
Nicolaus / Nicodemus / Nebucadnezar /
Neptunus / Natanaël / Nebuchedonozor / Mar-
cissus / Nehemas / Nathan / Noag / Nadab /
Nimrod / Nahum / Nabajoth / Namaan / Neelt-
jen / Nlesjen.

Octavianus / Olimpas / Onesimus / Oli-
vier / Onesiphorus / Otto / Origenes /
Obatjah / Obed / Onam / Orcb / Othniël /
Onias / Olimpias / Octavia.

Paulus / Pieter / Petrus / Philippus / Pontius /
Pilatus / Pantagruël / Ptolomeus / Plutar-
chus / Pitagoras / Pharoa / Pekaja / Pinchas /
Publius / Palthiël / Peleg / Pildas / Pream / Poti-
phar / Potiphera / Philemon / Prochorus / Phigel-
ius / Phlegon / Philologus / Paulntje / Pe-
tronella.

Quintilianus / Qulrpn / Quintus.

Raphaël / Reinier / Robbert / Roeland / Rudol-
phus / Rombout / Roelof / Rutger / Romke /
Richard / Rabsake / Rehabeam / Ruben / Rab-
sarts / Rechab / Rehuël / Ramalla / Resin / Rodokus /
Rachel / Rebecca / Reintjen / Roeloffen.

Solomon / Somson / Sabastiaan / Samuël / Sp-
men / Socrates / Silvester / Sedechias / Sche-
va / Saul / Sanherib / Saphan / Silas / Statuis /
Sofipater / Stephanus / Sacharias / Salmanas-
ser / Sebul / Selcucus / Sergius / Serubabel / Si-
chem / Silas / Silvanus / Simeï / Sifak / Siffera /
Sara / Stpntjen / Susanna Saartjen.

T Acitus / Targuinius / Theoborus / Temis /
 Tiberius / Titus / Timotheus / Tomas /
 Theophilactus / Tertullianus / Theophrastus /
 Taucalus / Tibal / Tobias / Tisiphon / Theu-
 das / Tiglath / Tertullus / Tichicus / Tamar /
 Tamijsje / Tanneke / Teuntje / Truitje.

V alentin / Virgilius / Valericus / Despasia-
 nus / Verik / Arias / Arsinus / Usa /
 Uz; ei / Urisk / Ubal / Urbanus.

W Arnetus / Wpnuand / Walraben / Willem /
 Watse / Wolter / Willemina / Wendeltje /
 Waldamina / Wpsje.

X antus / Xenophon / Xenocrates / Xaberus /
 Xerxes / Xantippe.

Y Meneus / Yzebrand / Ype / Yda / Yske.

Z Ebedeus / Zacheus / Zenos / Zilpa / Ze-
 lapheads.

ZESTE AFDELING.

*Waar in behandelt word van de Schryf-
 kunst in 't gemeen; mitsgaders hoe
 men een Penne wel zal Snyderen,
 Houden en Voeren.*

IN dien men vlug, sierlyk, en na de kunst wil
 schryven, is voor eerst van noden dat men hebbe
 bekwame middelen die daar toe kunnen dienen,
 namelyk, goet wit Papier, dat glad en wel gelymt
 is;

is; goeden zwarten Inkt, en boven al een goede Pen; want die geen Penne na zyn hand heeft, zelden zal hy na zyn wille kunnen schryven.

Om een goede Schryf-penne te maken.

E En Penne kan bekwamelyk gemaakt, en tot schryven bereid worden, met vier sneden, te weten aldus. Men zet de scherpte van 't Penne-mes op den buik der schagt, en snyd het voorste einde schuins af, het welk de eerste snede is. Daar na doet men een klein sneedje in den rugge van de schagt, om de glep of spleet te maken; dan moet men de ene zyd der Penne zodanig afnemen, dat men naderhand niet meer, of immers zeer weinig daar aan behoeft te snyden: Dit is de tweede snede. Op gelyke wyse handeld men ook met d'ander zyde der Penne; dat is de derde snede. Nu blyft nog overig de uitsnydinge van de buik, die men tot op de helfte van hare dikte zal afnemen, twemaal, of ten minsten anderhalf maal zo lang, als den bek der penne is; en dit is dan de vierde snede.

De langte van de bek, gelyk ook van de gleppe, moet na den aard der schagt gemaakt worden; is de schagt hard, zo moet de bek en spleete lang wezen, anders is de Pen te styf en onbekwaam; maar indien ze zagt en week is, dan moet de glep korter zyn, of de Pen zal niet deugen.

Dit gedaan zynde, moet men de Penne korten, dat is, men moet de beide beendjes, op de nagel van de linker duim, schuins afsnyden; want den duim is daar toe het gereedste middel: zettende de scherpte van het Penne-mes op den rugge van den bek der Penne, en snyden zo van boven neder-

waards, niet stomp af, maar schuins, na de punt der penne toe, om de zamen bindinge der letteren, daar zeer veel aangelegen is, des te fyner te konnen maken. De bek moet breed of smal gelaten worden, na dat men grof of fyn wil schryven.

*Hoe men een Penne wel zal houden
en voeren.*

DE Penne nu dus gesneden zynde, moet men die aanvatten en houden met drie vingeren, namelyk met den duim, den voorsten, en den middelsten vinger, sluitende deze drie vingeren driehoek wyle om de pen, in diervoegen, dat den voorsten vinger met den duim bykans gelyk staat, en den middelsten een weinig lang.

Deze vingeren moet men in 't schryven regt uit steken, en sluitenze niet al te vast om de pen; welke pen men houden moet beneffens den nagel van de middelste vinger; maar niet daar op of over. Wyders moet men in 't schryven bykans regt opzitten, en leggen het papier, daar men opschryft, regt voor zig; zonder het lighaam schuins te dragen, of met de borst tegen de tafel leunen; alzo dat zeer ongezond is. Ondersteund dan het lighaam, alleenlyk met den linker arm, legt die op de tafel, om den regter, dat den schryf-arm is, en die men digt aan 't lyf moet houden, zo dat zé de tafel niet veel roerd, daar door te verligten; want hoe loffer en beter geschreven, hoe minder den schryf-arm de tafel raakt. Welke dingen, dewylze een groot gedeelte van de Schryf-kunst uitmaken, met allen ernst moeten in agt genomen, en betragt worden.

Van

Van de Schryf kunst in 't gemeen.

OM trent de Schryf-kunst in 't gemeen, heeft men aan te merken, dat de lighaamen der letteren glad, zierlyk en even groot moeten zyn; de beëdjies der zelve onder en boven even dik, even schuyns, en even verre van malkanderen; gelyk ook de letteren even hoog, dat is, onder en boven gelyk, en zo net gereguleerd moeten zyn, als of ze nevens een linie gezet waren.

Maar men moet voor al daar na tragten, dat men met een losse hand, vlug en veerdig schryve, alle de letteren van een woord, met een glad fyn trekje, aan elkanderen bindende; en derhalven de penne in 't schryven niet opligtende, voor dat het gehele woord, hoe lang het ook zy, geschreven is; ten ware men door de omgehaalde, of iets anders daar in belet wierd; als dan moet men de penne zo net-jets daar weer aan weten te voegen, dat men niet kan zien, datze opgeligt is.

Nogtans gaat dit zo verre niet, dat men ook de woorden aan malkanderen bind; want dat zou te onduidelyk voor den Lezer zyn. Tusschen yder woord, behoorde zo veel wit te blyven, dat 'er een o, of ten hoogsten een m kan staan.

Aangaande de Regels, hoe verre die van malkanderen moeten staan, daar in heeft men zig te schikken na den aard van 't schrift, dat men begeerd te schryven: want na dat de letteren groot, klein, of met vele trekken doorvlogen zyn, daar na moeten ook de regels dicht of verre gezet worden, dog met die bepalinge, datze alle even verre van malkander staan. Maak ook uwe regels voor

en agtergelyk, dat is, even lang; vemids dat mede tot sieraad van 't geschrift kan dienen.

't Is pryfelyk, en in de beste Scholen ook gebruykelyk, dat men de jeugd een grote en vette letter laat schryven; dewyl men, daar in de mismaakheden best kan zien, en veel beter van groot tot klein, als van klein tot groot kan overgaan.

Van de Schryf-kunst in 't bezonder.

WAt de Schryf-kunst in 't bezonder aangaat, het is zeker, dat die beter met de hand, als met de mond kan geleerd worden; en daarom zullen we maar met weinig woorden zeggen, 't gene wy oordelen dat hier meest te passe komt.

Onder vele en verscheiden Handen, is 'er geen van zo groten gebruik, als de *Italiaanse*; want dat is een hand die sierlyk staat, die wel vloëid, en die in alle Landen, gemakkelyk kan gelezen worden.

Meest alle de *Italiaanse* letteren, nemen hun gedaante van een *ovaal*, of *eiron*d, derhalven moet men de o, die *ovaals* wyze getrokken word, wel leren maken.

De c, waaruit de a, o, en meer ande letteren worden gemaakt, begint men van boven met een klein net kladdetje, trekkende voords haar lighaam van boven na beneden, als of men een o wilde schryven.

De m en n, zyn twe letters, die grote sieraad aan de schriften geven, indien ze wel gemaakt zyn, 't is dieswegen nodig, dat men hare beendjes glad, schuins, even dik, even lang, en boven met ronde hoekjes, gelyke verre van malkander zette.

De

De b, d, h, k, l, zyn letters daar van de leden boven uit spelen, deze maakt men de een omtrent als de andere, namelyk even dik, even lang, en daar 't bezonder op aankomt, even schuins, niet heel mager, en voor al boven niet spits; maar met ronde hoofjes. Sommige maken dese leden open, andere toe, 't welk wy alleens agten te zyn, zoze maar wel gemaakt worden.

De f en f, zyn gehoofde en gesteerte letters, men moet die niet heel regt, maar een weinig gebogen, onder en boven byna even verre uit de regels laten schieten; en door strepen de f met een fyn streepje, zodanig van hoogte dat het met het bovenste van de lighamen der nevenstaande letteren gelyk is; maar voor al niet hoger.

Als 'er twee ff, twee tt of st, naast malkander komen, doorstreep men die beide met ene streep; dog niet eer, voor dat het woord geschreven is; om de oplinginge der penne te schuwen.

Een s, maakt men de helfte langer als een i. Boven de u behoeft men geen teken te zetten, om datze zonder teken wel kan gekend worden. Dit agtenwe hier van genoeg te zyn; dewyl het dog onmogelyk is, de Schryf-kunst aan iemand door woorden te leren.

ZEVENDE AFDELING.

Waar ingehandeld word van de Tekens der onderscheidingen en bestiptheden der redenen, die 'er in 't lezen en schryven moeten waar genomen worden.

LAat ons nu ook iets zeggen, wegens het onderwijs van de tekens der onderscheidingen en stipjes, die in onze Nederlandsche druk en schrift gebruikt worden; want zo men net en met verstand wil lezen, moet men, uit aanmerking van de tekens der onderscheidingen, noodzakelyk weten, waar men in 't lezen moet ophouden of rusten, om den zin des beter te verstaan; of anders is al onse lesen duister en verwerd. Men moet dan eerst wel vast kunnen lezen, eer men de kragt dezer tekens kan begrypen; maar in 't schryven moet men die voornamentlyk weten te maken en te verstaan; want indien men een Brief, of iets anders schryft, zonder de tekens der onderscheidingen daar behoorlyk in te vogen, zo kan niemand van onze meninge volkomen zeker zyn.

*De tekens der Onderscheidingen
zyn dan deze.*

1. (,) *Comma*, Streepje, of Scheid teken.
2. (;) *Punct-Comma*, of half Lidteken.
3. (:) *Duo-Puncta*, of Lidteken.
4. (?) *Interrogatio*, of Vraagteken.
5. (!) *Admiratio*, of Verwonderings-teken.
6. (() *Pa-*

6. (()) *Parentesis*, of Tusschen-instellings teken.
7. (-) *Copulatio*, of Samen-knopinge.
8. (=) *Divisio*, of Scheidteken.
9. (') *Apostrophus*, of Teken van wegneming.
10. (.) *Punct* of Sluitteken.

1. *Van 't Streepje, ofte Scheidteken.*

DIt teken word by de Grieken *Comma*, en by de Latynen *Virgula* genaamd, zyn gedaante is in de Griekse en Latynse druk aldus (,) maar in de Hoog- en Nedrduitse schriften, is 't een regt schuins streepje, als hier. (/) Met dit teken worden onderscheiden alle Woorden, Namen, Spreuken; en onvolkomene Redenen. En over al waar dit teken staat, moet men in 't lezen een klein weinig rusten, en den adem wat verhalen; als by voorbeeld: *Den Heiligen Job had veel Kinderen, veel Rykdommen, veel Ossen, veel Koejen, veel Schapen, en veel Kalveren.*

2. *Van de Punct comma, of Semi-colon, in Duits Half-Lidteken genaamt. (;)*

DIt halve Lidteken word gezet agter een eerste, tweede, en derde deel van een rede, die te zamen een volkomen zin uitmaken; by voorbeeld, *Die zyn werk heeft volbragt, is een getrouw diens knecht; want hy heeft gedaan, 't gene hem bevolen was; 't is derhalven billyk, dat hy zyn verdiende loon geniete.* Hier uit ziet gy dat dit teken gesteld word agter een gedeelte van een rede; en gemeenlyk dan, als 'er het wordeken *want, dewyl, derhalven,* of diergelyke agtervolgt: want die woorden dienen tot nader bewys en reden-gevinge, van 't gene tevoren is gezegt.

En alwaar men dit halve lidteken gedrukt of geschreven vind, moet men den adem de helft langer verhalen en rusten, als by de *comma*.

3. Van de dubbelde Stip of 't Lidteken. (:)

DE dubbelde stip of 't lidteken, word gesteld agter een lid, of vast gedeelte van een rede, dat op zig zelf een zin heeft, en kan worden verstaan: dog, daar men egter nog iets kan by voegen, dat mede diend tot verklaringe van 't voorgaande, om alzo den volkomene zin, des te beter te verstaan: by voorbeeld; *Een goede gelegentheid moet men niet laten voorbygaan: want wy weten niet of ons die weer zal ontmoeten.* Dog tusschen dese dubbelde stip, en 't halve lidteken, kan ik niet veel zakelyks onderscheid vinden.

4. Van 't Vraag-teken. (?)

Dit teken moet men altyd stellen agter een vragende rede; dat is, als men schryvende iets vraagt; by voorbeeld: *Wie is de man, die lust heeft ten leven? die dagen lief heeft, om het goede te zien?* Psal. 34: 13.

5. Van 't Teken der Verwonderinge of Verbaastheid. (!)

Dit teken moet altyd worden gesteld, als men in 't schryven een reden voor heeft van verwonderinge, verbaastheid, of verschrikkinge; of als men eenige klagte doet; gelyk by voorbeeld: *O ongelukkige! Ag! was 'er nog hulpe voor u! maar, helaas! het is nu te ver gekomen!*

6. Van

6. Van 't Tusschen-instellings-Teken. ()

Dit tusschen-instellings-teken, word gebruikt daar men iets tusschen een rede wil involgen, dat (om zo te spreken) als van ter zyden ingeworpen word, om de zaak dies te klaarder te doen verstaan, ('t welk men, zonder den zin te krenken, daar ook kan uit laten) en word gestelt met twee halve maandjes, waar van 't eerste halve maandje gezet word in 't begyn van 't gene men tusschen-insteld, en 't ander in 't einde of agter aan; en word getekend aldus () by voorbeeld; Gen. 49: 10. *De Scepter* (dat is de Koninglyke Regeringe) *en zal van Juda* (dat is de stamme Juda) *niet wyken, nog de Wetgever* (dat is het Joodsche Sanhedrin) *van tusschen zyne voeten, tot dat de Silo* (dat is Christus de Vredevorst) *komt.*

7. Samen-knopings-Teken. (-)

Dit teken word gebruikt, als men twee te samen-gestelde woorden aan malkanderen wil binden, 't welk geschied op deze wyze, *Schoolmeester, Inkt-koker, Schryf-penne, Grof-jmit*, en meer andere. Dog vele Schryvers zyn van gevoelen, dat dit juist niet volstrekt noodzakelyk is, om dat die woorden, zonder *scheid-teken*, wel konnen gelezen worden.

8. Van 't Teken der Verdellinge. (:)

Dit teken beduid een verdellinge der woorden, die uit meer als een Lettergreep bestaan, en dat

dat teken moet men gebruiken, als men op het einde van de regel in 't schryven een woord van malkanderen moet delen: vermids de regel te kort vald, om het geheele woord daar te zetten, scheidende dan 't woord in delen, steld men als dan na 't laatste geschreven deel, het teken (=of-)

9. Het Teken van Wegneming of Uitslatinge. (")

MEt dit teken toond men de wegneming van een Zelf-klinker, en word altyd gesteld in de zelfde plaats, daar de Klink-letter is afgeweerd; om aan te wyzen, dat daar een Zelf-klinker is uitgelaten: by voorbeeld: *d' Eerste, d' akker, t' alleen; t' uwe*, enz. in welke woorden dit teken moet staan agter de *d'* en *t'*, om dat daar de uitgelatene Klink-letter behoorde te staan. Zomtyts gebruikt men dit teken nog op een ander wyze, maar 't word als dan een *Aphæresis* of een voor-afneminge genoemd; en dan steld men dit teken voor de *t* en *s*, vermids de Klinkletters daar voor heen weg genomen is; gelijk men in deze woorden kan zien: *'t Is, 't zal, 't welk, 't volk, 's morgens, 's avonds, 's nagts*, enz. dit betekend zo veel als of 'er stonde: *Het is, het zal, het welk, des morgens, des avonds, des nagts.*

10. Van het Sluitteken of stipje. (.)

DIt stipje steld men altyd agter een vasten en volkomenen zin; en men moet 't volgende woord, altyd met een grote Voor-of Hoofd-letter beginnen; aangezien men met dit stipje, de vorige rede of zin heeft gesloten.

Wyders

Wyders moet men alle amten en alle eigen namen van Menschen, Gedierten, Landen, Dorpen, Planten, Bomen, Vrugten, Bergen, Rivieren, en diergelyke meer, met een Kapitale, of Hoofd-letter schryven.

MERKT: (A) Dit teken word gezet boven woorden daar een Medeklinker uitgelaten is; als *Neerland*, *weêrgeeven*, enz. in plaats van *Nederland*, *wedergeeven*. Dit komt zeer veel te pas in de Digt-kunst.

(") Dit teken word gestelt boven een Klinkletter, die men, in de uitspraak van een nevenstaande Klinkletter wil afscheiden, als in deze woorden; *geëindigt*, *geërgerd*, *Israël*, *Joël*, *Abigaël* enz.

(.) Dit teken steld men boven een Klinker, die hard en helder moet uitgesproken worden; by voorbeeld: *dágen*, *zégen*, *régen*, *bóven*, *benéden*, *gebéden*; dog andere oordeelen dat dit onnodig is.

Kort Taal-Berigt, 't welk wy hier tot een Toegift zullen byvoegen.

OM nu ook nog een woord of twee van de zaak en spraak zelve te spreken, zo wetet, dan het een grote volmaaktheid en sieraad van een Taal is, dat hare woorden wel-geschikt en onderscheiden worden; want of schoon het Spreekwoord bekend is, het welke zegt:

Gevoeld met ben, die 't hoofs om wetenschappen breken,

Maar voegd uw' Spraak en Taal, naar dat de luiden spreken.

En wederom:

*De Spraak die vald en ryst de Spraak die komt en gaat,
En bangt beekaan 't gebruik, in wiens geweld zy staat.*

Wy nemen egter aan 't gemein gebruik zo kragtig niet gebonden te zyn, of wy mogen met reden en bescheid, in dit geval alles te voorschyn brengen, dat tot meerder gemak en sieraad dienen kan. De over-een-stemminge der Geleerden, is de regte gewoonte in 't spreken. En na desen regel, hebbenwe de volgende woorden onderscheidentlyk aangemerkt.

Dy, dien en du, zyn verouderde duytsche woorden, dewelke, om datze een hard en onaangenaam geluid hebben, nu niet meer worden gebruikt, dan alleen in toorn en gekyf; zeggende: Du bengel, du booswigt, du verrader; dyn schelm-stukken; dat dy de Beul sla, enz.

Doe, cum, is een bywoord, ende beduid als. Doe Augustus Rooms Keizer was, is Christus geboren. Maar om onderscheit te hebben tusschen het werkwoord doen, facere, ik doe, ik make, zo gebruiken wy liever het woord toen, zeggende: Toen Augustus Rooms Keyzer was, is Christus geboren.

Dog, sed, en tog, fodes, geven niet het zelve te kennen. Dog, geeft reden in 't vervolg van een verhaal, en is zo veel als maar. Het word zo wel gezeid, dog 't gaat niet vast. Tog, is een smeekwoord. Doe het tog, of ook wel een bevestinge; ja tog, 't is tog zo, als ik zegge.

*Die en de, zyn twe woorden van onderscheiden gebruik en betekenis. Maar zo wanneer, en in wat gelegendheid men de of die moet zetten, daar in word van vele Schryvers, groffelyk gedwaald,
Want*

Want ze schryven zomtyds *die Koning, die Heeren, die Legers*, enz. schoon zy in het voorgaande niet eens gewag hebben gemaakt, nog van *Koning*, nog van *Heeren*, nog van *Legers*, derhalven behoorden ze dan te schryven, *de Koning, de Heeren de Legers*, enz. Het woord *die*, moet alleenlyk dan geschreven worden, namelyk, als 'er *derwelke, of dezelve, of de zodanige*, in des zelfs plaats kan worden gezet, behoudens een goeden zin.

Hem en *zig*, hebben een merkelyk onderscheid, hoewel daar in 't spreken weinig op wort gelet. Hy heeft *zig* bekeerd, moet men zeggen, en niet hy heeft *hem* bekeerd; want *zig* te bekeeren; is *zig zelven* bekeren; maar *hem* te bekeren, is *een ander* bekeeren.

Het verschil tusschen *hem* en *ben*, moet ook in agt genomen worden. *Hem*, word van een man in 't een voud gebruikt. *Hen*, in 't meervoud.

Hen en *bun*, hebben een onderscheiden gebruik; *hen* is een *Substantivum*, en geeft het *meervoud* der mannelyke perzonen te kennen. *Hy zeyde tot ben*, dat is, *ben lieden*: maar *bun*, is een *Adjectivum*, en dat moet gebruykt worden als men van hunne *goederen, daden* of *bebbelykbeden* spreekt. *Het zyn bunne, buyzen, werken, bekwambeden*, enz.

Kennen, *noscere*, en kunnen, *posse*; *ik ken* en *ik kan*, zyn van zeer groot onderscheid, gelyk wy alle weten; dog worden in *Holland* van 't gemene volk onbedagtelyk door malkanderen gebruikt.

Leggen, *ponere*, en liggen, *jacere*, zyn na 't gevoelen van zommige, ook van verscheiden betekenis en gebruik. Zo zeyd men iets van zyne plaats *leggen*, en anders op zyn bedde *liggen*, *verflagen liggen*, enz.

Niet, *non*. Niets, *nihil*. Niet, loochend de daad van een zaak, als *het is niet waar*, of *ik heb dat niet ontvangen*. Niets, ontkend de zake zelfs, geheel en al, *ik heb niets ontvangen*.

Ooit en nooit, spreken van den voorgaanden tyd; *immermeer en nimmermeer*, van den toekomenden; maar dit onderscheid is niet zakelyk, en gaat ook niet vast.

Rede of redenen, betekend zomtyds een verbaal; *oratio*; zomtyds een bewys; *ratio*, hy geeft klare en kragtige redenen; zomtyds de waarheid of wysbegeerte: *die man tragt na de rede te leven*.

Tegen, *obviam*, beduid een ontmoetinge. *Hy komt my tegen*. Tegens, *contra*, betekend vyandschap. *Hy is tegens my*.

Jegens, *ergo*; druk vriendschap uit. *Hy is jegens my wel gezind*. Tot en te, kan men ook de meesten tyd onderscheidentlyk gebruiken. Tot, gebruikt men om de beweginge na een plaats af te beelden. *Hy reist van Stad tot Stad*. Te, om een ruste uit te drukken. *Hy woond te Amsterdam*.

U en uw' zyn van verscheiden gebruik en betekenis, 't welk noodzakelyk in de spelling moet waargenomen worden; want *u*, ziet op de perzonen daar men aan schryft, *Ik zegge u*: maar *uw* heeft zyn opzigt tot hunne goederen, en daden, *uw banden*, *uw koomanschap*. Hier is het zelve onderscheid, dat tusschen *ben* en *bun* is aangewezen.

Zulke en diergelyke aanmerkingen zyn'er meer, diewe misschien in de volgende Drukken wat nader bedenken, en breder uitgeven zullen.

Dog, eer wy hier van afscheiden, willen we de naaukeurige *Lezers* nog aanwyzen, dat 'er vele woorden zyn, die wel ene klank en uitspraak hebben;

ben; maar nogtans van verscheiden betekenis zyn; en dat deze dieshalven door de spelling alleen van malkanderen moeten onderscheiden worden. By voorbeeld: *hair*, *coma*, haar; *illa*, heir, *exercitus*, Heer, *Dominus*, meier, *lucens*, meer, *plus*, beier, *aper*, beer, *verres*, end, *anas*, en of ende, *et*, einde, *finis*; vier, *quatuor*, vuur, *ignis*, hert, *cor*, hart, *cervus*, hard, *durum*, en zulke opmerkingen zyn'er vele, zonder nogtans dat de *Poëten* of *Rymers* daar aan gebonden zyn, als het anders in den rym te passe komt.

AGTSTE AFDELING.

Daar in verscheiden Latynse en Franse
 bastaard-woorden verklaard op
 order van 't a, b, c.

A.

- A** Bandonneren, verlaten / laten baren.
 Accent, woordeklank / klankteken.
 Adjunct, bygevoegd / medgezel / aankleef.
 Affectie, hartstogt / aandoening / genegenheid.
 Ageren, doen / bedryven / verhandelen.
 Allegeren, bybrengen / aantrekken / voorthalen.
 Amoreus, liefhebbende / verliefst.
 Animeren, aanmoedigen / moed geven.
 Apart, bijzonder / afzonderlyk / verdeeld.
 Argument, bewys / bewys-reden / strep-reden.
 Assureren, verdedigen / bevestigen / verzekeren.
 Atten, aandachtig / opmerkende / oplettend.
 Autoriteit, gezag / aanzienlykheid.
 Avancement, byzonderling / bevoordering.
 Abrevieren, verkorten / intrekken.
 Accepteren, aannemen / aanvaarden.

Admirabel, wonderbaar / uitstekende.
 Affronteren, berongelijken / verkozen.
 Agreabel, behaaglijk / aangenaam.
 Aliantie, verbond / bondgenootschap.
 Ampel, wijd / breed / ruim.
 Annex, aangehegt / bygevoegt.
 Apologie, verantwoording / verweerschijft.
 Arresteren, besluiten / beslaan / vast stellen.
 Assignatie, aantopzing / overtopzing / betwys.
 Attestatie, getuigschijft / getuiging.
 Autentyk, geloofwaardig / eigen-geloofwaardig.
 Avantage, voordeel / de beste kans.
 Abominabel, gruwelijk / verfoeilijk.
 Accès, toegang / afgang.
 Admitteren, toestaan / inwilligen.
 Alteratie, verandering / ontsteltheid.
 Antecessieur, voorzaat / voorganger.
 Apostil, bescheid / randtekening / afvaardiging.
 Assisteren, bystaan / raadgeven / versterken.
 Atrapperen, betrappen / agterhalen.
 Abondant, overbloedig / veel.
 Accommoderen, voegen / toepassen / gerieven.
 Addresseren, schicken / bestellen / verzoegen.
 Apparent, oogschijnlijk / schijnbaarlijk.
 Absent, afwezende / afwezig.
 Accorderen, berdzagen / overeenkomen.
 Advertant, overeenkomst / by gevolg.
 Apart, afgezonderd / afgedeeld.
 Absoluit, onbepaald / volstrekt.
 Accuraat, nauwkeurig / welgeschikt.
 Advys, goeddunken / berigt / waarschouwing.

B.

B Agacie, reiztuig / gepak.
 Befaamt, vermaard / berugt.

Biblio-

Bibliotheek, boekkamer / boekſchat / boekſaal.
 Blameren, naam-ſchenden / eer roben.
 Braveren, trotzeren / windbzyken.
 Bouffon, potzemaker / ſpel-geh.
 Balanceren, wegen / vergelyken.
 Beneficeren, weldoen / verbeteren.
 Blafphemeran, lafteren / kwadph ſpyken.
 Brutaal, onbeſchoft / heeſtagtig.

C.

Cabinet, juweel-kamer / geheimſchot.
 Censureren, beſtraffen / deurbalen.
 Circumſtancie, omſtandigheid / omzwier.
 Collation, avond-ontbpt / kojt onthaal.
 Credentialen, geloofs-bzyeden / eer-bzyeden.
 Custos, koſter / opziender / hoeder / wogter.
 Calangieren, verklagen / betigten / helabben.
 Civil, burgerlyk / hees / beleest.
 Certificeren, zeker maken / netzekeran.
 Collegie, verzameling / bpernkunſt.
 Crediteren, geloven / vertoutwen / bzygen.
 Calculatie, rekening / oberflag / oberleg.
 Collega, amtgezel / amtgentoot.
 Careſſeren, liefkozen / ſtrelen / onthalen.
 Compaffie, medelyden / deernis.
 Cartel, uitdaging / uitdaag-bzyef.

D.

Dateren, dag ſtellen / dag-tekmen.
 Decifie, beſlegten / uitſpraak / vonnis.
 Different, verſchillig / onderſcheid.
 Dubieus, twyfelagtig / onzeker /
 Declareren, verklaren / party kliezen.
 Digniteit, waardigheid / aanzien / ſtaat.
 Domestyken, huisgentoten / behuysden.
 Dedicatie, toewyjing / toekigening / opdyagt.

Direct, regelregt / regtstreeks / regt toe.
 Defect, gebrekkelyk / onbolmaakt.
 Directie, besturing / beleid / rigting.
 Defenderen, verweren / verdedigen.
 Discours, redenboering / redeneren / praatsjen.
 Defensyf, en offensyf, beschuttende / beschadigende.
 Discreet, bescheiden / verstandelyk.
 Definitie, bepaling / uitbeelding / affchetzing.

E.

E Clipsis, verduistering / zon-duister / gebrek.
 Editie, uitgeving / druk.
 Effect, gewoogt / volbringing / uitwerking.
 Egaal, gelykmatig / eben gelyk.
 Element, hoofdstof / beginzel.
 Embarqueren, inschepen / inladen.
 Equipage, uitrusting / uitreding.
 Eschapperen, ontsnappen / ontkomen.
 Evangelium, blydebootschap.
 Examineren, onderzoeken / onderzagen.
 Eloquent, welsprekend / taalvaardig.
 Emplioeren, besteden / aanleggen.
 Equivocatie, woordspelingen.
 Essentieel, wezentlyk / zakelek.
 Exelentie, voortreffelykheid.

F.

F Abel, vertelling / verdigtsel / klugt.
 Fiat, het geschiede / 't is goed.
 Flatteren, pluimstrypken / vlepen.
 Formeel, ganschelyk / volslagen.
 Flauderen, bedriegen / fluiten.
 Functie, ampt / bedieninge.
 Facit, het maakt / daar komt uit.
 Fidecommis, erfbeveling / erfbetrouwing.
 Florenen, bloeien / welbarende zph,

For.

Fortuine, geluk / welval / lukstaat.
 Frequenteren, doozwandelen / bywonen.
 Fondament, grondslag / grondbest.
 Failleren, ontbreken / missen / bankrot gaan.
 Finantie, inkomsten / schat / tol.
 Fournieren, opbrengen / leveren / verschaffen.

G.

Generaal, gemeen / algemeen.
 Glorie, lof / roem / heerlijkheid.
 Genereux, edelmoedig / grootmoedig.
 Grammatica, Letterkunst / spraakkunst.
 Geographie, aardbeschrijving / aardklootkunde.
 Gratie, goedgunstigheid / genade / dankzegging.
 Gereformeert, hervormd / verbeterd.

H.

Habit, kleeft / kleding.
 Honorabel, eerlijk / eerbaar.
 Harmonie, welluiding / overeenstemming.
 Humeur, vogt / eigenaard / zinnelijkheid.
 Hazarderen, wagen / avonturen.
 Horribel, schrikkelijk / grouwelijk.
 Historie, geschiedenis / verhaal / gedenkschijft.
 Horifond, gezigtelinder / gezigttring / kim.

I.

Ilustre, doozlugtig / vermaard.
 Imaginatie, inbeelding / verbreding.
 Incivil, onburgerlijk / onbeleefd.
 Item, desgelijks / insgelijks / zo ook.
 Jalours, belgziek / minnberig.
 Journaal, dagregister / dagboek.
 Justitie, gericht / regt / rechtvaardigheid.
 Immediaat, onmiddellijk / eensklaps.
 Inclination, tegenentheid / neiging.
 Importantie, gewigtigheid aangelegenheid.

Incluis, ingesloten / inbegrepen.
 Impoffibel, onmogelyk / ondoenlyk.
 Incommoderen, ontrieben / ongelegentheid maken
 Impotent, onmagtig / ziehelyk /
 Indifferent, onberchillig / eenderlei.
 Impressie, indrukking / inbeelding.
 Indirect, kromstreegs / aberegts.
 Improberen, kwaadheuren / af wipzen.
 Indispoost, ontsteld / ongezond.
 Infaam, eerloos / veragtelik.
 Informeren, kennis nemen / onderwipzen.
 Injurie, ongelik / ontoringe.
 Insolvent, onbetamelik / onredelik.
 Instructie, onderwys / berigting.
 Impertinent, slozdig / ongerpmt.

L.

L Amenteren, jammeren / weklagen.
 Legetime portie, wettig deel.
 Liberaal, mild / gulhertig / bypmoedig.
 Logeren, huisvesten / herbergen.
 Luxurieuus, geil / wellustig / weelderig / ritzig.
 Lauderen, loben / wipzen / verheffen.
 Liber, los / byp / ongebonden.
 Logica, reden-konst / betwys-konst.
 Laxeren, lozen / lossen / openen.
 Legaat, afgezant / erfmaking / erf-gaaf.

M.

M Aculatuur, klad-papier / scheur-papier.
 Medaille, pronk-pennink / pot-pennink.
 Milioen, tienmaal honderd duizend.
 Model, voorbeeld / schets / ontwerp /
 Murmureren, knozren / mozren.
 Mysterie, geheim / verborgentheid.
 Magneet, Hoofdster / zellsteen.

Medi-

Medicament, geneeskruid / geneesdyank.
 Minister, Dienaar / Bediikant.
 Modereren, middelen / matigen.
 Magnificq, heerlyk / hoogstaitig / grootq.
 Mediteren, betragten / overwegen / bedenken.
 Mirakel, wonderwerk / wonderdaad.
 Modest, zedig / stemmig / ingetogen.
 Mainteneren, handhaven / beschermen.
 Melancolycq, zwaarmoedig / treurig.
 Miserabel, elendig / deerlyk / jammerlyk.
 Molesteren, overlasten / moeiljk vallen.
 Manufacturen, hantwerkzelen.
 Melodie, zoet geluid / zang-geluid.
 Manquement, ontzeking.
 Memorabel, gedenkwaardig.
 Manuscript, handschryft.
 Memoriaal, handboek / kladboek.
 Maxime, grondregel / gewoonte.
 Menageren, huijshouden / zuinig zyn.
 Meriteren, verdienen / waardig maken.

N.

Navigatie, schipbaard / zeebaard.
 Negotie, handeling / koophandel.
 Nobel, fraai / edel / bjaaf.
 Nymph, maagd / halve godin.
 Neutraal, onzijdig / generlei.
 Nominatie, noeming / opstel.
 Nota bene, merkt wel / let wel.
 Notabel, merkelyk / aanzienlyk.
 Notitie, aantekening / kundschap.

O.

Objectie, tegenwerpinge / boozwerp.
 Occasie, gelegenheid / boozval.
 Odieux, hatelyk / verfoejelyk.

Offen-

Offenceren, berongelphen / leet doen.
 Ombragie, schaduwe / omslag.
 Operatie, werking / uitwerking.
 Ordinaris, gewoonlyk / gemeenlyk.
 Ostasiers, gyselaars / verpandelingen.
 Obligatie, schuldbrief / handschryft / verbintenis.
 Ottrooi, verlening / gunstbrief / vergunning.
 Offereren, aanbieden / toe dienen.
 Opinie, waan / mening / inbeelding.
 Ordonneren, instellen / schikken / bevelen.
 Observeren, waarnemen / aanmerken.
 Oppositie, tegenstellinge / wederstand.

P.

PAjement, bokkelgeld / kleingeld.
 Pecceren, zondigen / misdoen.
 Philosopheren, wysgeren / wysheid zoeken.
 Picant, stekelig / spitsbinnig / scherp.
 Plaisier, vrolykheid / vermaak / lust.
 Poenitentien, leedwezen / boetvaardigheid.
 Polytyk, burgerlyk / bozgerheersching.
 Practyk, bewerking / uitwerking / list.
 Publiceren, afkondigen / aflezen.
 Palmenteren, van overgebing spreken.
 Pedanterie, hinderwerk / leuterie.
 Physica, natuurkunde / natuur weet.
 Piqueren, steken / dwarsbomen.
 Planeet, dwaalster / zwerfster.
 Politie, burgerstand / burgerschap.
 Practiseren, in 't werk stellen / uitwerken.
 Publyk, openbaar / gemeen.
 Parabel, gelykenis / zinnebeeld.
 Pedestaal, de voet van een stpl.
 Piramide, naald / gasnaald.
 Plenipotentiaris, gevolmagtigde,

Poligamie, veelvrouwigheid.
 Predecesseur, voorzanger / voorzaat.
 Purgeren, zuiveren / lozen / reinigen.
 Parent, open blyf / plakkaat / bevel.
 Pellegrim, bedevaardreizer / kluisenaar.
 Positie, stelling / stand.
 Predestinatie, voorbeschikkinge.

Qualiteit, aanzien / goedanigheid / staat.
 Questi, geschil / vraagstuk.
 Quidam, quant / vent / half gelt.
 Quantiteit, grootheid / hoe grootheid.
 Quitantie, quytblyf / kwyttschelding.
 Quiteren, kwyten / verlaten / ontslaan.

R.

Raar, zelden / zeldzaam / ongemeen.
 Recept, ontfanging / inneeinzel.
 Rigoreux, streng / straf.
 Roïeren, uitdoen / uitschabben.
 Ruïneren, vernielen / te gronde werpen.
 Rabat, afkorting / afslag.
 Recommanderen, aanbevelen / aanprijzen.
 Roïaal, koninglyk / heerlyk.
 Rumour, gerugt / getier.
 Railleren, gekken / boerten.
 Recompens, vergeldinge.
 Ratificeren, bekrachtigen / gestadiger.
 Recreatie, vermaak.
 Redresseren, herstellen / herschikken.
 Reductie, herdzenging / herleding.
 Reël, dadelph / zakelph.
 Reflectie, verbuiging / weerslag.
 Refuseren, weigeren / afslaan.
 Refuteren, wederleggen.

Register, tafel / bladwijzer / lijst.
 Reglement, schikking / rigting.
 Reguleren, schikken / regelen.
 Reliquien, overblijfselen.
 Remarqueren, aanmerken.
 Remedie, hulpmiddel / heelmiddel.
 Remissie, vergiffenis / vergeving.
 Remonstreren, vertonen / vertogen.
 Recontreren, ontmoeten / bejegenen.
 Renommée, vermaardheid.
 Renunceren, ontzeggen / opzeggen.
 Renvoieren, verzenden / weder-zenden.

S.

Sacrament, heilteken / bondteken.
 Seconderen, opstaan / ondervangen.
 Significatie, betekening / beduiding.
 Societeit, maatschap / genootschap.
 Spatie, wpte / ruimte / ledige plaats.
 Stabilieren, vaststellen / besien.
 Subject, onderwerpt / grondzaak.
 Synode, kerk-vergadering / opper-kerkenraad.
 Salaris, loon / bezolding / werkloon.
 Scrupuleux, angstig / schroomagtig.
 Secret, geheim / verborgen.
 Simpel, enkel / eenvoudig / slegt.
 Solemnel, feesteljk / plegteljk.
 Specie, gedaante / bijzonder.
 Stature, lijfs-grote / lijfs-gestalte.
 Subyt, snel / schieljk / terstond.
 Salveren, bergen / heiligen / behouden.
 Secte, aanhang / gezintheid / gedeeldheid.
 Simuleren, beinzen / bewimpelen.
 Solliciteren, benaarstigen / verzoeken.
 Specificeren, uitzonderen / noemen.

- Studeren, benaarstigen / oefenen.
 Subsidie, onderstand.
 Satisfactie, voldoeninge.
 Secuur, zoogeloos / onbekommerd.
 Sincer, opregt / eeboudig.
 Souverein, opperhoofd / opperste.
 Speculeren, bezinnen / bespiegelen / beschouwen.
 Studor, oefenkamer / leerkamer.
 Subsisteren, bestaan / standhouden.
 Sententie, vonnis / zinspreuk / geboelen.
 Singulier, bijzonder / zonderling.
 Spolieren, beroben / plonderen.
 Substantie, wezendlykheid / zelfstandigheid.
 Separeren, scheiden / afzonderen.
 Situatie, stand / gelegentheid.
 Subtyl, scharpsinnig / schyander.
 Serieux, ernstig / zakelyk.
 Succederen, nabolgen / gelukken.
 Serviteur, dienaar.
 Successeur, nabolger / nazaat.
 Sexe, geslacht / kunne.
 Sufficant, genoegzaam.
 Suyte, gebolg sleep.
 Summa, kort begryp / inhoud / te zamen.
 Superflu, overbloedig / overtollig.
 Supersticie, bygeloof / overgeloof / overstallig.
 Suppliant, smekeling / verzoeker.
 Supponeren, onderstellen / neerstellen.
 Suspect, verdagt.

T.

- T**Arderen, vertoeven / verbieden / zakkelen.
 Temperen, magtigen / vermengen.
 Theologant, Godgeleerde / Schryfgeleerde.
 Timide, blode / vreesagtig / beschroomt.

Tole-

- Tolereren, verdragen / dulden.
 Tracteren, handelen / onthalen / dienen.
 Tumult, oproer / verwarring.
 Taxeren, schatten / waarderen.
 Tenteren, verzoeken / beproeven.
 Titul, opschrift / eernaam.
 Traditie, overlevering / opdragt.
 Turberen, beroeren / bewajren.
 Termyn, bepaling / paaltekenen.
 Theorie, beschouwing / bespiegeling.
 Totaal, geheel / en al.
 Transformeren, verbozmen / gedaant veranderen.
 Testament, niterste wil / erf-beschikking.
 Translateren, overzetten / overdragen.
 Testimonium, getuigenis / getuig-brief.
 Transporteren, overdragen / overleveren.
 Travaileren, arbeiden / kwellen.

V.

- V**Acant, ledig.
 Vacantie, ledigheid / bleektyd.
 Vehement, hebig / heftig.
 Victualie, boedzel / leestogt.
 Volumen, boekdeel / boekband.
 Validoren, gelden / vergelden.
 Vexeren, kwellen / plagen.
 Vighant, wakker / blug.
 Volutair, byptwilliger / gewillige.
 Variabel, veranderlyk / wisselbaar.
 Visibel, zichtbaar / zienlyk.
 Visiteren, bezoeken / aanspreken.
 Vitieus, gebrekkig / slozdig.
 Unie, enigheid / verenigen.
 Useren, gebruiken / versippen.
 Uurpanteur, bezitnemer / geweldenaar.

BIBLI

F.G.W.
19

